

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וימינו תחבקני
~~~
הביטו אל צור הצבתם

יו"ל ע"י
מכון להוצאת הדא"ח
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שע"י חסידי קאסוב
סוכות תשפ"ב לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא

לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו

וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים הפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתינו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"**

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

להשיג הגליון בירושלים יש לפנות למס' 0533176847

נערך ונסדר ע"י:

ישר גראפיקס
347.528.6918

מאמר וימינו תחבקני

ענין חג הסוכות זמן שמחתנו בבחינת אהבה גדולה הנשפעת לנו אחר בירור הכלים והרחבתם וענין עבודת עמידה בנסיונות שניתנו לנו לצורך עלייה והמסתעף

ברוב רחמיו את ימי חג הסוכות זמן שמחתנו. וענין שמחה זו היא גם כן המשך וענין אחד עם הגילוי הנעלה של ימי ראש השנה ויום הכפורים, כי אין שמחה זו מצד הגשמיות, שהרי בפירוש אמרו חז"ל על זמן בית המקדש שלא ראו בו שינה בעיניים בימי חג הסוכות ושמחת בית השואבה^א, ובכל זאת אמרו (סוכה נא, א) 'מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו', ללמדנו ששמחה זו היא נעלית מכל גדרי

א.

זמן שמחתנו המשך לעבודתנו בראש השנה ויום הכיפורים

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו כי אחר עבור ימי הדין הגדולים והנוראים, אשר בו נעמדו כלל ישראל במצב נעלה ומרומם, וזכו למצוא את הטוב האמיתי ביום הכפורים אשר הוא בחי' עולם הבא באשר אין בו אכילה ושתייה כלל אלא שיושבים ונהנין וניזונין מזיו השכינה^א, נתן לנו השי"ת

א. כמו שביאר האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי יום כפור, דרוש א), וז"ל: ואמנם האכילה ושתייה ההם [- של כל השנה] הם אכילה ושתייה גופנית נמשך מן חיצוניות אימא עילאה אבל ביה"כ יש וכו' עילוי יתירה בב' בחינות שנבאר וכו', וכיון שעלתה [- השכינה] שם איננה מתפרנסת מן אימא אכילה ושתייה גופנית מחיצוניותה כבתחלה אבל היא ניזונת מן המקום שאימא עילאה מקבלת וניזונת ורוחצת וסכה ושוחה ואוכלת, וכל אותם ה' דברים אכילה ושתייה כו' הראשונים נתבטלו עתה לפי שהם באים לה ממקום גבוה ולכן אינם מושגים אלינו במששות רק בסוד הבל היוצא מן הפה וכו'. ולכן נצטוינו בה' מיני עינוים אלו שהם אכילה ושתייה כי נתבטלו ממנה עתה ביה"כ ואינה ניזונת אלא מהבל היוצא מפה עליון ולכן כנגדם תיקנו ה' תפילות ביה"כ כנגד ה' דברים אכילה ושתייה וכו', כי התפלות הם בסוד הבלים היוצאים מן הפה וכו', עיי"ש באריכות.

ב. כמו שאמרו במסכת סוכה (גג, א): תניא אמר רבי יהושע בן חנניה כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו, כיצד עשה ראשונה תמיד של שחר,

מאמר וימינו תחבכני

ושלישית אפילו טפח, והרי זה כדוגמת חיבוק ביד, כי כשמחבק את זולתו נראים שתי פרקי היד כשתי דפנות ארוכות, ועוד נכפף בקצה כף היד לסבב את זולתו והוא כעין הדופן השלישית הכשרה אפילו בטפח לבר. וביאור הדבר בדרך חסידות, שאחר העבודה הרבה שעמלו כלל ישראל בני א-ל חי לבחור בטוב ולרצות את בוראם בתרועה ובתענית, נגלה אליהם השי"ת כרחם אב על בנים ומחבקם וחופף עליהם באהבה רבה כמים הפנים לפנים, ולכן השמחה רבה בימים נעלים אלו.

להמשיך אהבה ושמחה לכל השנה
ובוודאי שרצון הבנים האהובים
 להמשיך עליהם אהבה זו

הגשמיות והיא שמחה רוחנית בטרתה.

ובכר יסד לנו מרן האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי ר"ה וחג הסוכות) שימי ירח האיתנים מתחלקים בסוד הכתוב (שה"ש ב, ו) 'שמאלו תחת לראשי וימינו תחבכני', מראש השנה ועד יום הכפורים הוא בבחי' שמאלו תחת לראשי, שאז זמן עבודת בירור הדינים והמתקתם, ובימי חג הסוכות אזי ימינו תחבכני בבחי' חסדים ואהבה רבה הנמשכים בחג הסוכות, עדי יבוא יום שמיני עצרת החג הזה הוא עת יחוד כנסת ישראל עם דודה כנודע.

ועיקר ענין חיבוק הימין מתגלה בסוד
 הסוכה כמו שביאר האר"י
 שהסוכה כשרה בשתי דפנות כהלכתן

משם לתפלה, משם לקרבן מוסף, משם לתפלת המוספין, משם לבית המדרש, משם לאכילה ושתיה, משם לתפלת המנחה, משם לתמיד של בין הערבים, מכאן ואילך לשמחת בית השואבה.

ג. וכמשל הנפלא שכתב הרה"ק בעל יושר דברי אמת (קונטרס השני), וזה לשון קדשו: אשריהם ואשרינו מה טוב חלקינו שהשי"ת בחר בנו והפליא עצה לנו על כל דבר ודבר בעתו, כי אחר עבור ימים האלו מתחיל חג הסוכות וכמשארז"ל שמאלו תחת לראשי מר"ה עד יוה"כ ומיוה"כ עד הסוכות הוא וימינו תחבכני וכמ"ש בכוונת האריז"ל. והענין הדבר, כי אחר שנמתקו הדינים למעלה מנפשותינו, והדינים נקראים שמאל, אח"כ מתגלה לנו שמחת השי"ת, ששורש השמחה הוא מתחלת בטרת הנפש לפני השי"ת בתשובה, אבל אז בעת התשובה הדבר בהעלם מחמת שבירת הלב אבל אח"כ מתגלה התענוג והשמחה וזהו חג הסוכות זמן שמחתינו. וכמשל האב והאם שרוצים ליסר בניהם להרחיקו מדרך השקר שהלך בה ומגביה הרצועה והשבט עליו והוא מפחד ובוכה ונופל תחת כנפי אביו ואמו ומבקש מהם סליחה ומחילה ומחבקם ומנשקם והם אעפ"כ מחזיקים השבט עד שמבינים שחזר ובוכה בלב ונפש מר מאד אזי זורקים את השבט ומקבלים אותו ומשימים אותו בצל כנפיהם, וזה ענין שמאל דוחה וימין מקרבת הנאמר

שעברו נסיונות קשים וגם נכשלו
בחטאים כאלה.

והנה כשעלה עזרא מבבל מיד נטל
על שכמו להציל את העם
מבאר שחת, והחזירם בתשובה שלמה
לאביהם שבשמים ויסד את כל
התיישבות כלל ישראל בארצם בשנית
אחר הגלות כמבואר בספר עזרא
באריכות. ובספר נחמיה (פרק ח) כתוב
שנאספו כל העם ביום ראש השנה אל
עזרא הסופר, וקרא לפניהם את ספר
התורה מפורש ושום שכל, ואז בכו כל
העם בכיה רבה בתשובה שלמה,
ולמחרת ראש השנה העבירו קול בכל
הערים ובירושלים שצריך להביא עצים
ועלים ולעשות סוכות, ואחר כך נאמר
(שם, יז) 'ויעשו כל הקהל השבים מן
השבי סכות וישבו בסכות כי לא עשו
מימי ישוע בן נון כן בני ישראל עד
היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד'.

והנה כבר נתבאר במסכת ערכין (לב),
(ב) שבוודאי אין פסוק זה
כפשוטו וכמו שהקשו שם 'אפשר בא
דוד ולא עשו סוכות עד שבא עזרא',

לכל השנה כולה, ולא להסתפק בכמה
ימי שמחה מידי שנה בשנה, אלא
לחיות באופן זה ואהבה זו בכל
העתים והזמנים, ויש להתבונן ולעבוד
בהכנת כלים ראויים ונכונים להמשיך
עלינו השפעה זו גם אחר עבור הימים
הקדושים האלו, ונבוא להרחיב באחד
מן היסודות העיקריים הנצרכים
לעבודה ופעולה זו.

פעולת עזרא עם עולי בבל אחר הגלות וביטול יצרא דעבודה זרה

הנה בעת עליית כלל ישראל מבבל
בסוף גלות בבל היו כלל
ישראל במצב ותקופה קשה, וכמו
שאמרו חז"ל (ברכות ד, א) ראויים היו
ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא
כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון
אלא שגרם החטא, וכידוע שנכשלו
בנשים נכריות וכמה חטאים ופגמים
והיו בשפל המצב מאד, וגם היו
נפולים מאד ברוחם וכי לזה קיוו
וציפו כל שבעים שנה לגאולה טבעית
כזאת ע"י מלכי פרס, ועוד זאת

בתינוק. והנמשל מובן כי בר"ה ויוה"כ נגבה הרצועה והשבט שהם הדינים
וכוחותם וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט, עד שאנו שבים אליו ית' באמת, ואח"כ
מזרקים השבט והדינים והשי"ת מניסנו לתחת כנפיו שהוא הסוכה שמצוה זו
היא קדושת השי"ת ב"ה והשראתו והיא פריסת סוכת שלום על נפשותינו
ויחביאנו צל ידו תחת כנפיו נחסה, וכבר נאמר זה בכתבי האריז"ל ענין החיבוק
המרומוז בסוכה כמו אדם שמחבק את בנו באהבתו אותו ובזרועותיו יקיפנו וסוכך
עליו בראשו והזרוע הוא שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח כי הם שני פרקים
ארוכים והג' הטפח והיד ע"ש בכתבים, והכל משל ועלילה לענין החיבוק
והתקרבתנו להשי"ת בשמחה וטהרת הנפש, עכ"ל"ק.

בוודאי לא חשיד יהושע שנתרשל ולא עשה כן בלא סיבה, ופשוט שהיה לו מילתא בטעמא בזה. ונקדים תחילה במה שכתב הרה"ק האהבת שלום זי"ע (פר' וזאת הברכה ד"ה תורה צוה), שכל אדם צריך להשלים את עצמו בבחינת ו' המדות וכל אחד יכול לבוא לזה, כי היא ירושה לנו מאבותינו שהורישו לנו נפש טהורה ותשוקה לעבודתו יתברך וירושה אין לה הפסק, אבל יש בחינת מתנה היא ענין הג' מוחין אשר למעלה מהמידות, ולהם אין כל אדם זוכה אלא אם כן נתנו לו מתנה זו מן השמים, ובשבת קודש אפשר לזכות בזה כאשר מרומז בקידוש שמתחיל יום ה'שישי, שאותיות י"ה הם בחי' המוחין כנודע, ואחר שמתקן את ו' המידות בימות החול יכול לזכות למתנת המוחין בשבת קודש, עיי"ש.

אלא שיש כאן כוונה אחרת, ולחד מ"ד אמרו שם בגמרא שהכוונה לביטול יצרא דעבודה זרה, שעזרא ביקש עליו רחמים ונתבטל^ד, וזכותו של עזרא הגינה על ישראל כמו סוכה, ומה שאמר הכתוב 'כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן' הכוונה על ביטול יצרא דע"ז שלא נעשה עד הנה, ולכן הזכירו דווקא את יהושע והחסירו את ה' משמו, כי היה עליו טענה במה שלא ביטל יצר זה, כי כבר היה לו זכות ארץ ישראל [שלא כמשה רבן] והיה יכול לבטלו, וכיון שלא ביטלו נזכר לגנאי, עכ"ד הגמרא שם.

ביאור ענין יהושע שלא ביטל יצרא דע"ז

ובתחילה יש לבאר ענין יהושע שלא ביטל יצרא דע"ז, שהרי

ד. כמבואר בסנהדרין (סד, א) בביאור פרק ט' בספר נחמיה, שזעקו בני ישראל אל ה' על יצרא דע"ז שהחריבה את ביהמ"ק הראשון ועדיין מרקד ביניהם, וישבו על זה בתענית עד שניתן בידיהם, עיי"ש.

ה. וכמו שביאר הרה"ק בעל התניא בכמה מקומות שיש ב' בחינות אהבת ה', יש אהבה לה' המסותרת בלב כל איש ישראל וצריך לגלותה בפועל, אבל יש אהבה עילאה בעונג ושמחה עצומה שהיא באה לאדם רק בדרך מתנה אחר שנתייגע ביראת ה', והא לך קצת מלשונו בזה (אגרת הקודש פ"ח): כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. הנה ב' מיני אהבות הן, האחת אהבה בתענוגים דהיינו שמתענג על ה' עונג נפלא בשמחה רבה ועצומה שמחת הנפש וכלותה בטעמה כי טוב ה', ונעים נעימות עריבות עד להפליא מעין עוה"ב ממש שנהנין וכו', וע"ז כתיב שמחו צדיקים בה' ולא כל אדם זוכה לזה, וזו היא בחינת כהנא ברעותא דלכא שבזוה"ק וע"ז נאמר עבודת מתנה וגו' והזר הקרב וגו', כי אין דרך להשיגה ע"י יגיעת בשר כמו היראה ששואלין עליה יגעת ביראה וכו', אבל אהבה רבה זו [אהבה בתענוגים] נופלת לאדם מאליה מלמעלה בלי שיכין ויכוון לה, אך ורק

מקבלים פחד גדול מראיית ערי הכנענים וכל תהלוכותיהם, אבל יש להתבונן ולהשליט המוח על הלב, שהרי מי נלחם במי, מצד אחד עומדים הכנענים וכנגדם עומד הקדוש ברוך הוא מלך הארץ, ובוודאי כל הכוחות שבעולם אינם נחשבים כלום כנגדו, וזה שאמרו יהושע וכלב 'וה' איתנו אל תיראום' (במדבר יד, ט), כי אף שמצד ההרגשים והמידות יש לכם לחשוש, אבל התבוננו נא בכוח המוחין וראו שאין בזה כל פחד, שהרי ה' אלוקינו איתנו והכל כאין ואפס נחשבו נגדו. וכוח זה של מוחין הכניס משה רבינו ליהושע בבחי' מתנה בתפילתו 'י"ה יושיעך מעצת מרגלים', כי ע"י בחינת המוחין שהם י"ה לא יתפתה לשמוע בקול המרגלים, ויבין את הענין לאשורו.

ובל פעולת יהושע בכיבוש הארץ היה על דרך עבודת המוחין הזאת שנתן לו משה רבינו, כמו כיבוש יריחו שהיה הכיבוש הראשון בארץ

והנה כששלח משה את המרגלים לתור את הארץ נאמר (במדבר יג, טז) 'ויקרא משה להושע בן נון יהושע', ופירש רש"י שהתפלל משה עליו 'י"ה יושיעך מעצת מרגלים', וצ"ב. והענין בזה הוא שבאמת צדקו לכאורה המרגלים, שהרי בעיניהם ראו שיש לכנענים ערים גבוהות ובצורות בשמים וגם בני ענקים יש שם ולפי דרך הטבע אי אפשר לנצחם, ואיך שייך לעשות מלחמה עם אנשים חזקים כל כך. אמנם, דבריהם נכונים רק ע"פ סדר המידות, שהאדם בראותו ענין חזק ונורא הוא מתפחד ונבהל ולבבו נע כנוע עצי יער, אבל מצד המוחין אין מקום לבהלה ופחד חיצוני ויש להתבונן בפנימיות ועומק כל דבר אם כן הוא באמת כמו שנראה לעין.

עבודתו של יהושע בבחינת מוחין וענין כיבוש יריחו

וזה היה טענתם של יהושע וכלב, כי הן אמת שבהשקפה ראשונה

אחר שנתייגע ביראת הרוממות והגיע לתכלית מה שיוכל להשיג ממנה לפי בחינת נשמתו אזי ממילא באה האהבה בתענוגים מלמעלה לשכון ולהתייחד עם היראה וכו'. והשנית היא אהבה ותאוה שהנפש מתאוה ואוהבת וחפיצה לדבקה בה' לצרור בצרור החיים וקרבת אלהים טוב לה מאד ובו תחפוץ, ורע לה מאד להתרחק ממנו ית' ח"ו להיות מחיזה של ברזל מהחיצונים מפסקת ח"ו, ואהבה זו היא מוסתרת בלב כלל ישראל אפילו ברשעים וממנה באה להם החרטה וכו', וע"כ עבודת האדם לקונו היא להתחזק ולהתגבר על הקליפה בכל מכלל כל דהיינו מתחלה לגרשה מהגוף לגמרי ממשבה דו"מ שבמוח ולשון ורמ"ח אברים ואח"כ יוכל ג"כ להוציא ממסגר אסיר בחוזק יד דהיינו להיות חזק ואמיץ לבו בגבורים להיות האהבה המסתורת נגלית בגילוי רב בכל כחות חלקי הנפש שבגוף וכו', עיי"ש באריכות בזה.

ובידו הכל, ואם רצונו ית' ליתן את יריחו וארץ ישראל ביד בני ישראל בוודאי שכן יהיה הדבר, ודי לתקוע בשופר ולהתפלל אל ה' ולבטוח עליו והוא יעשה, וזה היה שורש לכל כיבושי ארץ ישראל שיהיו בבחינת מוחין דגדלות ללא שום פחד ומורא'.

תפילת עלינו לשבח בבחינת מדרגת יהושע בן נון

וביתר עומק יתבאר, כי הנה כתבו הקדמונים (פירוש התפילות לרוקח, מלכויות ר"ה; ספר המכבים ד"ה עלינו),

ישראל ושורש לכל הכיבושים, ומבואר בכתוב שכבשוהו בדרך נס ע"י תקיעת שופרות עד שנפלה חומת יריחו מאליה. ולכאורה יפלא מאד וכי עושים מלחמה עם שופרות, ולמה לא עשה יהושע לכל הפחות השתדלות של מלחמה טבעית כדרך כל העולם. ולפי הנתבאר לעיל לא קשה כלל, כי שורש כל עבודת יהושע היה מכח מתנת המוחין שקיבל, ומצד המוחין אין מקום כלל להתפעל ולחשוש מחומת יריחו וכיו"ב ואין שום צורך לעשות השתדלות טבעית, כי הדבר ברור ופשוט שהשי"ת מנהיג הכל

1. והרה"ק מבארדיטשוב זי"ע (קדושת לוי פר' קרח) חילק בזה בין מלחמת יריחו לשאר המלחמות בארץ ישראל, וביאר באופן נפלא את השייכות בין משה רבינו ליהושע שנתגלה במלחמת יריחו, וזה לשון קדשו: הענין, כי הנה היה דור המדבר ודור שנכנסו לארץ ישראל, והנה דור המדבר, הלשון 'מדבר' הוא 'דיבור', שפעלו הכל בדיבור, כי יש צדיקים אשר הם פועלים הכל בדיבור ואין צריכין לשום עשיה, ודור שנכנסו לארץ ישראל מרומז על העשיה, שהיו צריכין לעשות איזה פעולה. ולכן יהושע כאשר נלחם עם ל"א מלכים היה צריך לעשות איזה מעשה עם הכידון והאורב (יהושע ח, יח - ט), אבל משה שהיה בדור המדבר"ר לא היה צריך לעשות שום פעולה, רק פעל הכל בדיבור. **וזה שכבש יהושע את יריחו הכל בדיבור 'עלינו לשבח' כמבואר בדברי רבותינו ז"ל,** הוא מחמת שיריחו **כבש בשבת** (ירושלמי מ"ק פ"ב ה"ד; ב"ר מז, י), **ומבואר בכתבי האר"י ז"ל** (עי' שער מאמרי רז"ל ברכות כח, ב; ס' הליקוטים פ' בראשית) **שהשכל שיש להרב בחול יש לתלמיד בשבת, והיה בו אז השכל שהיה למשה בחול, ומשה פעל הכל בדיבור, ובה הבחינה כבש יהושע יריחו בשבת על ידי הדיבור,** אבל בעי ובשאר מלחמות היה צריך לפעולה, עכל"ק.

ומבואר בדבריו הק' כעין מה שנתבאר, שיהושע כבש את יריחו בכח המוחין של משה רבו, ולדברינו הרי שיהושע קיבלת את מוחין אלו בתורת ירושה ממשה רבינו, ובשבת האירו בו ביותר כמשנ"ת לעיל מדברי האהבת שלום בסוד י"ה. ובמלחמות אחר יריחו היה באמת באופן אחר קצת, ויתכן שהיה זה מפני ירידת הדור במעשהו של עכן, אבל בוודאי שהאירו מוחין אלו בכל כיבושי ארץ ישראל

בקדושה, ועתה בשבת עלינו לשבח יורד בחי' אור המקיף לבל ג' עולמות ולכן החיצונים מתבטלים בשבת הזוה. ובהמשך הענין שם כתב בזה"ל: הנה בתחילה מן עלינו לשבח עד ואנחנו משתחווים וכו' צריך לכוון כוונה הראשונה והיא לתת שבת וגדולה להשי"ת בכל הד' עולמות אבי"ע של צד הקדושה שבהם ולייחדם יהוה, כדי שע"י כן יתגרשו הקלי' משם, כי ע"י סיפור שבתו ית' ונגות הקלי' הם נכנעים והולכים להם וכו', ואח"כ מן ואנחנו משתחווים ואילך יורד אור המקיף בכל העולמות ואז מתגרשים הקלי', עכ"ל"ק הנוגע לעניינינו.

והרי לן שבשעת כיבוש יריחו חיבר יהושע תפילה נוראה כזאת שכל עניינה הוא הכנעת הקלי' וכוחות הטומאה בדרך ממילא, כי ע"י הארת אור מקיף גדול ונורא לדעת כי ה' הוא האלוקים מתבטלים כל הקלי' והחיצונים, ושוב אין צריך כלל לעשות מלחמה וכיבוש בדרך הטבע, כי נתגלה האמת הפנימית של חיות כל יצורי העולם וממילא נתפרדו כל פועלי או"י.

שתפילת עלינו לשבח חיברה יהושע בן נון בעת כיבוש יריחו. והנה כל ענין תפילה זו סובב והולך על קוטב ההשגה האמיתית אשר 'אמת מלכנו אפס זולתו' ואין שום מציאות מבלעדו יתברך, כלשון הפסוק הנאמר שם 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'. והיא השגת יהושע מצד בחינת המוחין כמו שנתבאר, ובכוח זה הלך וכבש את כל ארץ ישראל.

והנה ביאר לן מרן האר"י עומק ענין תפילה נוראה זו (שער הכוונות סוף תפילת שחרית), ונעתיק קצת מלשון קדשו בזה: הנה השבח הזה [- עלינו לשבת] צריך לאומרו אחר סיום כל תפילה מג' תפילות שחרית מנחה וערבית וכו', והנה הוא שבח גדול מאד מאד וכו'. ואמנם אנו יראים פן בירידתם [- של עולמות ביי"ע ושפע הקדושה] יתאחזו הקלי' שם ויקחו מן השפע ההוא, ולכן אנו אומרים שבח הזה של עלינו לשבח כי ע"י זה השבח מתבטלים החיצונים ואינם יכולים להאחזו בקדושה וכו', כי אור המקיף הוא המבטל התאחוות הקלי'.

שבכל ימי חייו של יהושע נעשו בדרך נס ופלא בהשגחה גלויה, בעצירת השמש ובאבני אלגביש שירדו מן השמים כנודע, והבן.

ז. וכמו שדיבר בקדשו מרן הבעש"ט הק' פעמים רבות "כשיודע האדם שאלופו של עולם הוא בכל תנועה שבעולם אז יכול לסבול הכל ואז אין פרץ וכו', וכן שמעתי אחר כך ממורי כי בידיעת אדם שה' יתברך מלא כל הארץ כבודו וכל תנועה ומחשבה הכל ממנו יתברך, אף אם יעלה היפך בכמה דברים ממשמעות הפירוש

אמונה אשר אין עוד מלבדו, אשר היא היא כוונת תפילת עלינו לשבת, ואז נמשך אור מקיף גדול מאד המסמא את עיני החיצונים ומסתלקים והולכים להם, וזוכה האדם לשפע קדוש וטהור. וכוח זה של אור המקיף הוא מקיף את האדם גם אחר התפילה, שיהיה נשמר ומוקף באור קדוש מפני החיצונים, ולא ירעו ולא ישחיתו לבוא אל הקודש ולהזיק לאדם המאמין בה' אלוקיו בכל לבו.

**יהושע לא נצרך לביטול יצרא
דע"ז מצד הגילוי הגמור של
מלכות ה' שנתגלה על ידו**

ובמבואר לעיל זאת היתה עבודת יהושע בן נון, להגביר את המוחין ולדעת בידיעה אמיתית אשר אין עוד מבלעדי ה' ואפס זולתו, ואכן זכה לנצח את הקלי' ממש באופן זה, כי אחר שתקעו ישראל בשופרות^ח

**קטרוג המקטרגים על כל שפע
והשתקת קטרוגם**

והוא באמת ענין הנצרך אחר כל תפילה כדברי האר"י ז"ל, כי באמת כל תפילה שמתפלל איש יהודי אל ה' בכוונה מתקבלת היא למעלה, ונשלח אל האדם שפע קדוש למלאות את בקשותיו ומשאלותיו, וכמו שאמרו רבותינו בפירוש (ברכות לד, א) על הברכות האחרונות שבתפילת שמו"ע 'אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו', כי בעצמותה של כל תפילה מונח ענין קבלת הפרס של תפילה זו.

אמנם מי מעכב בזה, שאור שבעיסה שהוא הסט"א וכת דיליה שמקטרגים על השפע ואומרים שאין האדם ראוי לה, וגם אם אכן ראוי האדם לשפע זה מקטרגים הם שגם להם יהיה מגע יד בזה השפע, ולכן צריך האדם להתאזר בכוח גדול של

של התפילה, מכל מקום בידיעה זו יתפרדו כל פועלי און וכו" (כתונת פסים ד"ה אלופנו מסובלים). וכן כתב בסה"ק תולדות יעקב יוסף (ריש פר' בראשית): בתיקונים (תיקוני זוהר תיקון כ"ו) אני ה' לא שניתני (מלאכי ג', ו) אבל לגבי חייביא אשתני הקדוש ברוך הוא, ואסתתר בכמה לבושין ובכמה כיסוין וכו', **אמנם כתבתי לקמן דשמעתי ממורי שאם ידע האדם שהקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה, כי נתפרדו כל פועלי און**, וזהו שאמר ואנכי הסתר אסתיר פני מהם, רצה לומר שיסתיר מהם שלא ידעו שהקב"ה שם בהסתרה זו וכו', עכל"ק, והדברים ידועים.

ח. ואולי יש לרמז בענין תקיעת השופר שם, שהוא ע"ד הטעם הראשון שכתב רבינו סעדיה גאון בטעמי תקיעת שופר: מפני שהיום תחילת הבריאה שבו ברא הקב"ה העולם ומלך עליוף וכן עושים המלכים שתוקעין לפניהם בחוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל מקום תחילת מלכותו וכו', וכן אמר דוד 'בחוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', עכ"ל. והיינו שיש בשופר משום ענין גילוי המלכות,

לרדת קצת ממדרגתו הגדולה והנוראה, ולחשוב על הדורות הבאים לעת כזאת שכבר לא יראו התגלות יד ה' באופן גדול כל כך, שאז שייך מציאות שיתפתו ח"ו ללכת אחר הבל האלילים, ולפעול מיד לבטל את יצרא דע"ז מכל וכל, כדי שלא יהיה בעתיד כל נזק ממנו. ולמעשה לא עשה יהושע כן, ונעשה נזק והרס גדול מיצר עבודה זרה, עד שבא עזרא וביטלו לגמרי והאלילים כולם נעקרו מן הארץ.

ב.

יקשה מה היה כוחו הגדול של עזרא

והנה יש להבין מה היה כוחו הגדול של עזרא שהצליח לבטל יצרא דע"ז, כי באמת בדורו של עזרא היו אנשים חלשים מאד והיו בשפל המצב ממש, אחר חורבן בית המקדש הראשון ושבעים שנות הגלות, ונכשלו בחטאים גדולים והיו רחוקים מאד מגדלות כלל ישראל בזמן ביהמ"ק הראשון, ואיך יתכן שדווקא אנשים אלו הצליחו לעשות דבר גדול כזה שלא עמדו בו אנשים גדולים כירבעם בן נבט ומנשה מלך יהודה^ט.

נפלה חומת יריחו מאליה ושקעה בארץ, ונתגלה שהשי"ת הוא המנהיג את הכל וברצותו יפלו תחתם כל כוחות הטומאה כהמס דונג מפני האש, ואין מניעות ונסיונות כלל, כמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים לו, ז) 'דום לה' והתחולל לו', ואז 'ועוד מעט ואין רשע והתכוננת על מקומו ואיננו' (שם, י).

ובזה יבואר דעתו של יהושע בן נון שלא ביטל יצרא דעבודה זרה, כי באמת לפי גודל מדרגתו ומדרגת כלל ישראל בדור ההוא זכו לראות עין בעין את הנהגת השי"ת בעולמו בגילוי גמור, וכל מניעות הסט"א וחילותיו היו אצלם כאין וכאפס, כי כמבואר לעיל היתה עבודתם במוחין גדולים לידע ולהודיע כי אין כה' אלוקינו בכל הארץ, ולכן לא ראה יהושע צורך וחשיבות בביטול יצרא דע"ז, כי אחר שזוכים לראות בחוש את גדלו וידו החזקה של מלך מלכי המלכים אין שום פיתוי ורצון בעבודת האלילים הנפסדים, ונחשבו אצל יהושע ודורו כהבל ממש אשר אין ראוי להביט בזה כלל, כי נגלה כבוד ה' וכל בשר רואים בחוש את ישועתו. אבל מכל מקום היה לחז"ל קצת טענה בזה, כי היה צריך יהושע

ואולי זה היה טעם תקיעת שופרות בכיבוש יריחו, לגלות ע"י השופר כי המלכות של השי"ת הוא ובידו הכל ואפס זולתו כמבואר.

ט. ירבעם היה גדול בתורה עד שהיו כולם כעשבי השדה נגדו, וכשביקש ממנו הקב"ה לחזור בתשובה לא הסכים כי אמר לו הקב"ה שלא הוא יעמוד בראש

מאמר וימינו תחבני

ובאמת, יש לכל אחד לחשוב חשבונו של עולם בעצמו, והרי היה לי שאיפות גדולות עד מאד ורצייתי לגמור את כל הש"ס, ורצייתי להתפלל כל יום בכוונה עצומה ולהגות בתורת ה' יומם ולילה, ומה נעשה עמדי כהיום הזה, והרי לדעת ש"ס אינו דבר קשה כל כך, ואפילו אם ילמד אדם רק עמוד אחד ליום בהתמדה גדולה יגמור אחר כחמש עשרה שנים את כל הש"ס, ולמעשה רוב העולם רחוקים מאד אפילו מדבר זה, וצריך להתבונן מה נעשה כאן ואיך דעך ונעלם האור וההתלהבות הגדולה שהיה בימי הנעורים.

והנה בוודאי שדבר זה הוא מפעולות היצה"ר, כי יודע הוא שאם יאמר לבחור ואברך חסידי לעבור עבירות גרועות ושפלות לא ישמע לו, על כן רק מבטל ומבלבל את האדם ואומר לו שאינו שווה לכלום וממילא לא יצמח ממנו שום דבר, והאדם שומע לו ונעשה יורד מטה מטה בעבודת ה', עד שבא למצב שעושה טובה שלמה להקב"ה שלומד ומתפלל קצת, ואינו מבין מה רוצים ממנו וכיו"ב. אבל עכ"פ צריך להתבונן בשורש הדבר, היכן נקודת תחילת הנפילה והיאוש, ומה נעשה עם כל התלהבות האדם ושאיפותיו הגדולות.

ומלשון הכתובים נראה שהיה לזה שייכות עם עבודת התשובה הגדולה שעסקו בה בראש השנה, שבכו כל העם בכיה רבה כמבואר לעיל, ואמר להם עזרא לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו', ואחר כך עסקו במצות סוכה שבה נרמז ענין ביטול יצרא דע"ז כמו שאמרו בערכין כנ"ל, והענין צריך ביאור נכון על מכוננו.

ענין הנפילה אחר התעוררות לעבודת ה' בימי הנעורים

ונקדים בתחילה להעמיק ולהתבונן בענין דק שצריך ביאור ובירור רב, ונאחז מעט בקצה המטה לפענח צפונות ותעלומות ענין זה.

הנה ראה ראינו בסדר העולם שהרבה פעמים יש נערים או אברכים בראשית דרכם שיש להם שאיפות גדולות מאד ולבכם בוער לה', ולפעמים ממש אפשר לומר על בחור או אברך צעיר שנראה שעומד הוא להאיר את כל העולם ויגדל לבעל מדרגה והשגה, ואחר זמן מועט פתאום נראה שנפל היסוד ונפל כל הבנין ולא יצא ממנו כלום, ונראה אדם פשוט ככל המון העם.

אלא דוד המלך, כמבואר בסנהדרין (קב, א). וכן מנשה הרשיע מאד בעוון עבודה זרה, וחזר בתשובה רק כשבאו עליו צרות ורעות והלך בשבי מלך אשור כמבואר בספר דברי הימים (ב' פרק ל"ג).

עניינים המסתעפים ממנה ושייכים לכל אדם. והא לך לשונו הטהור של בעל התולדות זי"ע: "והחכם אשר עיניו בראשו יודע מן המחשבות זרות, לברר הפנימיות שבו, שהוא ניצוצות קדושות שנכנסו בתוך הקליפות ונעשו מחשבות זרות, ובדרך משל שאם בא לו הרהורי תאוות וכו' הוא מצד חסד כמו שנאמר אשר יקח את אחותו וגו' חסד הוא, ויבין שאם יש לה לזה תאוה מצד ניצוץ אחד קדוש שיש לו, אם ידבק את עצמו בשורש של זה התענוג, ששם הוא התענוג בלי קצבה וערך, וכן בהרהור עבודה זרה חס ושלוה, ושפיכות דמים שהוא קו שמאל, והאריכות בזה הוא סכנה, והמשביל ידום, עכל"ק"א.

העלאת המדות הנפולות אל שורשם

ולבאר קצת בעומק הענין יש להקדים יסוד עמוק ממרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע, והגם שהוא דבר דק וענין פנימי ולא כל מוחא סביל דא, אבל רבותינו תלמידי הבעש"ט הוסיפו על ענין זה ובנו בו בניינים ועשו לו אזניים שנוכל גם אנו להבין מעט מענין זה שיש בו תועלת גדולה בכלל, ובפרט בזמן שמחתנו אשר הוא זמן תשובה מאהבה כנודע'.

וענין זה הוא הנודע בשם העלאת המדות לשורשם, והגם שאין לנו השגה בעבודה זו, אבל יש כמה

י. כמו שיסד לנו בספה"ק קדושת לוי (שבת שובה ד"ה מי א-ל): "ואחר יום הכפורים כשעוסקין במצות סוכה ולולב וד' מינים, וצדקה כיד ה' הטובה בנדה, וחיבה לעבוד את עבודת ה' בשמחה וטוב לב, אזי התשובה הזאת 'תשובה מאהבה'. וידוע מאמר חכמינו ז"ל (יומא פו, ב) שעל ידי תשובה מיראה הזדונות נהפכו לשגות, ועל ידי תשובה מאהבה הזדונות נהפכו לזכיות, כאשר איתא שם. והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הרוצה בתקנת השבים לפניו באמת ובאהבה, כאמור (נוסח תפילת ימים הנוראים) ולא תחפוץ במות המת כי אם בשונו מחטאיו וחייה, על כן בחג הזה שאנו באים לחסות בצל שדי, על ידי מצות ומעשים טובים מאהבת השם יתברך, אז מונה העונות לידע כמה מצות יהיו חילוף העונות. מה שאין כן עד סוכות שהוא מיראה אזי לא ימנה כלל, שעדיין הם שגות. אמנם בסוכות שאז הוא מאהבת השם, אז השם יתברך מונה וסופר העונות, כדי שיתהפכו לזכיות ויהיו מליצים טובים על ישראל. וזהו פירוש 'ראשון הוא', שנקרא החג הזה ראשון, כי לו משפט להקרא ראשון על שיש בו מעלת חשבון העונות.

יא. וחזר ושנה יסוד זה פעמים רבות, כגון בפרשת ויקהל (ד"ה וחזר השואל) בזה"ל: "ושמעת' בשם מורי מופת על זה מן המחשבות זרות שבאין לאדם באמצע התפילה מסוד השבירה ורפ"ח ניצוצין שצריך האדם לברר בכל יום, והם באים שיתקן אותם ולהעלותן, ואין מחשבה זרה של יום זה דומה למחשבה זרה של

זה הניצוץ, ביאר המגיד ממעזריטש זי"ע ביתר עומק על כל עבודת ה', כמו שכתוב בספ"ק אור לחיים בשמו, וזה לשון קדשו (פר' בראשית): הרב בוצינא קדישא מו"ה דוב בער זללה"ה

**כח ההתלהבות בעבודת ה' הבא
מן היצר הרע**
וענין זה של ניצוץ קדוש הנמצא בכל התאוות והתענוגים והאדם צריך להעלותו לשורשו ולהתדבק בשורש

מחר, והוא בחון למי שנותן לב על זה, וכאשר שמעתי ממורי איך לתקן מחשבות זרות, אם הוא הרהורי נשים יכוון להעלותם ולדבק בשורשן שהוא חסד בסוד ואיש אשר יקח את אחותו וגו' חסד הוא (ויקרא כ, יז), ומחשבת עבודה זרה פגם בתפארת ישראל, ודי בזה, עכ"ל"ק. והרה"ק בעל מאור עיניים האריך לבאר ענין זה בכמה מקומות, וכגון מה שכתב בפרשת שמיני: ונבאר את זה כי הנה נצטוינו ואהבת את ה' (דברים ו, ה) כי אהבה הוא חסד כד"א ואהבת חסד (מכה ו, ח), וחסד ה' מלאה הארץ, כי למשל כל תענוגי העולם הם האהבות שהאדם אוהב תענוגים, והנה נצטוינו על ידי התורה לאהוב את ה' ולא אהבה חיצונית כי האהבות הגשמיות הם שירדו מלמעלה מעלה עד שבאו לכאן לארץ ומאן דנחית מדרגיה קרי ביה וימת שנתגשמו הדברים הנאהבים, אבל קודם בואם לארץ בהיותם בשרשם קודם שנבראו וירדו לארץ היינו בהיותם בבורא יתברך אז היו בדקי הדקות ברוחניות, וזהו מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים (שיר השירים ז, ז) היינו שבתוך תענוגי העולם הזה הפנימיות שבתוכם הוא אהבה של הבורא ברוך הוא וכו', והנה יש שבעה מדות שהשם ב"ה מנהיג בהם את עולמו והם נקראים שבעת ימי הבנין כי בנין העולם הוא על ידי ז' ימים כי אחרי כלות שבעה מתחילין עוד שבעה אחרות וכן לעולם והם ז' מדות נגד שבעה ימים הנ"ל, ביום ראשון הוא מדת החסד שהוא אהבה, והמשכיל יקח מכל האהבות אהבת השם ב"ה ומקיים על ידי מדה זו את העולם ביום ראשון, והרשעים מאבדין את העולם היינו אם אוהב אהבות אשר שגא ה' אז מקלקל כביכול המדה הזאת, וז"ש הבעל שם טוב ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא (ויקרא כ, יז) פירוש התורה היא המיסרת את האדם שבא על הערוה, שאחותו הוא שורש כל העריות, ואמרה מה זה שבוער בך אהבה לילך אל הערוה הלא חסד הוא הלא זאת מדת החסד ואתה מוציא את המדה אל מקום מכוער כביכול מהראוי הוא לדבק א"ע על ידי האהבה שיש בתוכך אל מדת החסד, וכן נצטוינו בתורה על יראת השם והוא מדת הגבורה והפחד יצחק וכל הפחדים שבאים לאדם הוא השם ברחמיו המפחדו כי עיקר היראה הוא יראת הרוממות בגין שהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין רק לאו כל מוחא סביל דא כי הן יראת ה' היא חכמה (איוב כח, כח) ומי שאין בו זאת החכמה להביאו ליראת הרוממות מפחדו השם בפחדים שהוא מתפחד על ידי שכלו הקלושה בכדי שע"י יראה הקטנה הזו יבוא לירא את השם יראת הרוממות וכו', עכ"ל"ק, עיי"ש שהאריך עוד בדברים נפלאים.

ובזה יובן מה ששייך לקבל שפע גשמי מן השמים ע"י תפלה או בקשה וכיו"ב, ולפעמים אפילו שפע רוחני, אבל האדם אינו מתרומם ונתעלה מזה ונשאר במצבו הקודם, ולכאורה דבר תימה הוא והלא כל שפע הבא מלמעלה הוא אור אלוקי רוחני קדוש וטהור המתלבש בגשמיות או ברוחניות הנצרכת לאדם, ואם כן היכן הוא אור ה' הנשפע לאדם בשפע זה ומדוע אין לבכו בוער אל השי"ת תמיד יומם ולילה, אבל לפי דברי הבעש"ט הנ"ל נודע הדבר שכן היא המידה, שבתחילה כל שפע עובר דרך צד הסט"א ובא אל האדם בהתלבשות זו, ולכן אם לא יברר האדם ביגיעה ובקדושה את מקור השפע האמיתי וידבק בו לא יאיר באור החיים הנשפע עליו בהתלבשות זו.

וכל ענין זה קשה הוא מאד וצריך ביאור רב, כי אליבא דאמת אמאי עשה השי"ת ככה שיעבור השפע דרך הקלי' וסט"א ויצטרכו להתייגע כל כך לבררם ולהתדבק בקדושתם, הא יכולים היו לקבל את השפע בטהרתו מצד הקדושה כאשר יחלנו לו, ולמה הניחו אותנו במקום מלחמה ועבודה קשה כ"כ עד שאפילו אם נרצה באמת להתעורר בהתלהבות ולעבוד את ה' נהיה מוכרחים לקחת חיזוק וסיוע מהתלהבות שאינה דקדושה ובלא זה לא נוכל להתלהב בעבודתו ית"ש כראוי, וצ"ב.

אמר פירוש הגמרא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קדושין ל, א), והלא אין המשל דומה לנמשל, כי כבשר משימים תבלין, והעיקר הוא הבשר ולא התבלין, וכאן אמר שהתורה היא התבלין, ואמר שהאמת הוא בן שהיצר הרע הוא העיקר, וצריך האדם לעבוד הש"י בהתלהבות הנמשך מיצה"ר, ואמר שזהו פירוש מה שאמרו רז"ל במסכת יומא (סו, ב) כשמסרו בידם יצרא דעבירה אפילו ביעתא בת יומא לא אשתכח, דהנה יש עיתים שהם מוכנים מעצמם לעבודת השי"ת, כגון בשבתות וימים טובים בלי הכנת אדם, וביעתא לשון ביעתא, לשון תפילה, ר"ל כשמסרו בידם יצרא דעבירה, לא היתה להם התלהבות כלל, ואף תפילות שהם בשבתות וימים טובים, שהקדושה באה מלמעלה, והם מוכנים מעצמם, וזהו ביעתא בת יומא, שהיום גרם, לא אשתכח, מפני שלא היתה להם שום התלהבות כלל, ונמצא באמת שהיצר הרע הוא העיקר, שיקח התלהבות היצר לעבודת הש"י, והתורה היא המורה דרך ובאמת כמו תבלין, עכ"ד בקיצור ודפח"ח.

וענין זה הוא מפלאי תמים דעים, כי נמצא שהאור האלוקי המאיר לאדם מלמעלה עובר בראשונה דרך הסט"א וחילותיו, והאדם מקבל את הכוח וההתעוררות הראשון מצד היפוך הקדושה, ורק אח"כ יכול ע"י זה הכוח לבוא את הקדושה האמיתית.

מאמר וימינו תחבני

יתפשט בחוץ לכל העולם וכל הנבראים, והנה הכלל הוא תמיד שהחיצונים וכוחות הסט"א עומדים מוכנים לינק ולקחת לעצמם משפע הקדוש אשר גם הם צריכים לקבל חיות משם, ונמצא שכיון שאין ביכולתנו לקבל את רוב הטובה יתאחזו בזה כוחות הטומאה ויהיה בזה ירידה גדולה ונפילה עצומה^{יב} ובוהו בוודאי אין חפץ השי"ת, לכן מוכרח כביכול השי"ת לצמצם את גדול השפעתו כדי שלא יינקו החיצונים ח"ו. אבל באמת יש צער גדול למעלה ממה שאין יכולים להשפיע כראוי, וצריכים אנו להתבונן ולהשכיל למצוא עצה לקבל את השפע כראוי אף שהוא נעלה ומרומם מאד מכוחותינו ומערכינו.

והעצה בזה הוא ע"י שנרחיב את הכלים שלנו באופן שנוכל לקבל יותר ויותר שפע אלוקי, וכל מה שאנו יכולים לקבל יותר אור וחיות אלוקי באופן הנכון הרי אנו גורמים שמחה עצומה בגבהי מרומים, והרחבת הכלים הזאת נעשית ע"י עמידה בנסיונות באופן של המשכת כוחות חדשים ממעמקי הנפש, וכמו שיבואר.

ג.

השי"ת רוצה להשפיע לנו אור גדול ואין הכלים המצומצמים שלנו מוכנים לזה

והביאור בזה הוא דבאמת ייעד השי"ת בגודל אהבתו לעם קרובו שכר גדול ונורא ואור נצחי ליהנות מזיו השכינה באופן נפלא שאי אפשר לבארו ולתארו בפה כלל, ואהבה גדולה זו ואור נפלא זה רוצה השי"ת להשפיע לנו כבר בעולם הזה בבחי' עולמך תראה בחיך וכעין מה שאמרו חז"ל (כבא בתרא טז, ב) שהיו צדיקים אשר הטעימן הקב"ה טעם העולם הבא בעולם הזה, ואור זה כולל בתוכו כל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות באופן מתוק ובנעימות נצח, והשי"ת רוצה להריק לנו ברכה זו עד שיבלו שפתותינו מלומר די.

אמנם אנו אנשי בשר ודם העומדים בעולם השפל הזה והכלים שלנו מצומצמים עד מאד ואינם כלל לפי הערך הגדול והנורא שרוצה השי"ת להשפיע לנו בגודל אהבתו, ונמצא שאם יתנו לנו שפע רב כזה לא נוכל להכיל רק את מקצתו והשפע

יב. ואחיזת החיצונים היינו שהשפע לא יסאר שפע קדוש, וכגון אם יהיה אור רוחני אז יהיה לאדם כעין שבירת הכלים מרוב האור ויפול מעבודתו, או שיתקרבו אליו אנשים שאינם ראויים ויעשו מחמתו כמה חטאים וכיו"ב, וגם בגשמיות שייך כמובן שיתגשם מהשפע ולא יהיה בלתי לה' לבדו, וע"ז הדרך בכל ענין.

פירותיו עד שבעים שנה וכן היה בגלות בבל שהקב"ה המתין עד שתשוב השכינה למקומה אחר שבעים שנה ואז חזר לגלות את אהבתו הגדולה ולהשפיע לה את כל הטוב, עיי"ש³. והנה עכשיו אין לנו רק שבעים שנה של גלות אלא קרוב לאלפיים שנה שכלל ישראל המה בגלות, ואי אפשר כלל לתאר את גודל הגעגועים של אבינו שבשמים לזמן המקווה שתחזור השכינה למקומה בבנין בית המקדש השלישי ויוכל לחזור לגלות את רוב אהבתו לבניו, כי עכשיו הוא בבחינת עיכוב וצמצום כבר כמעט ב' אלפים שנה שאינו מגלה אהבה צפונה זו ואור הגנוז הזה כמו שאמרו בזה"ק הנ"ל לענין גלות בכל.

ע"י עמידה בניסיון מתעוררים אצל האדם כוחות נעלים ועמוקים המרחיבים דעתו והרגשותיו

והנה דווקא מחמת טעם זה שאנו כבר בזמן עקבתא דמשיחא

גודל נסיונות דורנו וענין אהבה המתעוררת בזמן הגלות

ובתחילה יש לנו להתבונן בענין גודל נסיונות דורנו ברוחניות אשר הוא באמת פליאה גדולה ותמיהה עצומה, כי למה עשה השי"ת ככה שבדור עני ושפל כזה שהכוחות חלשים כל כך יהיו נסיונות נוראים בענייני קדושה ובענייני תאוות גשמיות, אשר לפעמים הם ממש כנסיונותיו של יוסף הצדיק וכמעט אי אפשר לעמוד בהם ח"ו.

וביאור הדבר הוא שבאמת אהב השי"ת את בניו עם קרובו באהבה גדולה ועצומה מאד מאד, ומאז שנחרב בית המקדש כביכול אין השי"ת יכול לגלות אהבה זו כראוי וכנכון כי גלו הבנים מעל שולחן אביהם ואין אנו יכולים לעלות ולהראות ולהשתחוות לפניו בביתו הגדול והקדוש מקום גילוי אהבתו ביחוד נפלא ועצום. והנה אמרו בזה"ק (ויקרא טז, א) שהפסוק 'צדיק כתמר יפרח' (תהלים צב, יג) נאמר על גלות בבל, שהתמר מתעכב מלהפריח

יג. זה לשון הזוה"ק שם: רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, עאל רבי אלעזר בריה, אמר רבי שמעון, כתיב, (תהלים צב) צדיק כתמר יפרח וגו'. צדיק כתמר, מאי כתמר. דהא מכל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרחא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מאי טעמא כתמר. אלא אף על גב דקרא אסהיד, חבריאי כלהו לא בעו לגלאה. אבל צדיק כתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. הדא הוא דכתיב, (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק כתמר יפרח, דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק: דא קודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב, (תהלים

יעמוד בנסיון בכוח גדול יעורר בזה את מעמקי נפשו וירחיב את כלי דעתו וכל הרגשותיו לקבל אור ושפע אלוקי העומד מוכן לו, וישמח מאד בנסיון זה כי כל עניינו לגדלו ולרוממו ולהכין את כליו כמבואר, ומה שנראה הוא כרעה וכקושי מלוכש בו באמת חסד ה' גדול עד מאד, כי כל תכלית הנסיון הוא שיעורר בעצמו כוחות גדולים על מנת שיהא ראוי לקבל את ההארה הגדולה המוכנה לו.

קושי הנסיונות בעקבתא דמשיחא מצד התעוררות האהבה

ובן הוא כל מציאות דורנו דור שפל זה, כי השי"ת כביכול מלא באהבה גדולה לכל אחד מישראל בפרט ולכנסת ישראל בכלל והוא כבר מצפה ומייחל לזמן הגאולה שיבוא בקרוב, אבל אנו נתרחקנו עד מאד מחמת אורך הגלות ואין אנו מבינים כלל על אהבה גנוזה זאת, והשי"ת רוצה לתת לנו אורות גדולים ונפלאים כהכנה לגילוי האהבה הגדולה בביאת משיח צדקנו, אבל אין מי שידע לקחת ולהשיג שפע זה, והשי"ת ברוב רחמיו רוצה לעורר אותנו ולכן שולח הוא נסיונות גדולים עד מאד דווקא לדור חלוש זה, כי זה כל רצונו שנצא מן החלישות והשפלות ע"י העמידה

ומתקרבים אנו ליום הישועה הגדולה שאז ישפיע השי"ת לכנסת ישראל את כל הטובה והאהבה, מחמת זה מתגברים הנסיונות ברוחניות עד מאד, כי הנה כשנופל לאדם מחשבה רעה או הרגש של תאוה שפלה מוכרח הוא להתחזק עד מאד ולשאוב כוחות עצומים ממעמקי הנפש ולהשתמש בריתחא דקדושה להתגבר על זה הנסיון, ובמלחמה זו הרי הוא מגלה בנפשו מן כוחות גנוזים שעד היום לא הרגיש בהם כלל, כי רק בשעת מלחמה והתעוררות גדולה בבחינת מסירות נפש מתעוררים אצל האדם כוחות פנימיים נעלים וטהורים, ונמצא שע"י עמידתו בנסיון זה הרחיב את כלי נפשו והעלה ורומם אותם עד שנתרחבו לקבל שפע גדול וקדוש יותר, והרי זה ירידה לצורך עליה כפשוטו ממש.

ולבן כשנופל לאדם איזה הרהור רע או שעומד לפניו נסיון קשה של ראייה אסורה וכיו"ב לא יפול ברוחו לחשוב כמה הוא שפל ורק רע כל היום שנופלות לו מחשבות ונסיונות כאלו, אלא אדרבה יתחזק ברוחו מאד ויתבונן מה אביו שבשמים דורש וחפץ ממנו, כי רוצים עכשיו לגדלו מאד ולהרחיב את כליו באופן נפלא כדי שיהיה כלי מוכן להיות מאותם הנוחלים לחזות בנועם ה', ואילו רק

(א) כי צדיק יי' צדקות אהב. וכתוב, (שמות ט) יי' הצדיק. וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

וקס' (משלי כד, טז) ולעמוד במלחמה כבדה הזאת ולנצחה וע"י יתרומם ויתעלה בגילוי מעמקי נפשו והרחבת כלי תפיסתו לקבל אור וחיות אלוקי.

האור האלוקי ניתן דרך כוחות הטומאה כדי שע"י מלחמת האדם יוכל להכשיר את עצמו לקבלו

ובזה יבואר גם הענין שיסד לנו מרן הבעש"ט כנ"ל, כי מה שעובר כל ההשפעה והאור דרך הסט"א וחילותיו ומוכרחים לקבל מהם סיוע להתלהבות ועבודת ה' כמבואר הוא דבר המוכרח, כי האדם אין בו מתחילתו כלים נכונים לקבל את השפע האלוקי המושפע עליו, ואין רוצים להשפיע לו באופן שיהיה אחיזת החיצונים ח"ו בשפע זה, לכן מוכרחים ליתן לו את השפע באופן שצריך הוא לבררו היטב ולעמוד במלחמה נגד הסט"א כדי להוציא בלעם מפיהם, לאכול את הרימון ולהשליך את קליפתו, וע"י בירור רב זה ויגיעה זו מתרחבים כליו ומעוררים בו עמקי נפשו הגנוזים ודווקא באופן זה יכול לקבל את השפע האלוקי באופן הראוי.

והרי זה כדוגמת אבי האומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה שאמר לו השי"ת לעלות את בנו יחידו את יצחק לעולה, ולא שאל את השי"ת אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי העלהו לעולה (ירושלמי תענית פ"ב ה"ד;

בנסיונות ונרחיב את הכלים בנפשנו כדי שנוכל לקבל את אור ושפע האהבה הנשפע מן החתן קודשא בריך הוא אל הכלה כנסת ישראל.

עבודה של קטנות אשר מלוכש בה גדלות נוראה וחסד נפלא

והנה באמת זה שפה של קטנות, כי כעת אי אפשר לדבר אלינו בשפה של גדלות, בשפה שידברו אלינו בזמן ימות המשיח, כי אין מי שיתפוס ויבין דיבורי גדלות אלו ואזי יצא השפע אל החוץ ויתאחזו בה החיצונים כמבואר לעיל ובמקום אשר היה צריך להתתקן עוד יתקלקל ח"ו יותר, לכן עתה צריכים אנו להתאמץ ולהתחזק בעבודה של קטנות ביגיעת בשר ומסירות נפש ממש ולעמוד בנסיונות גדולים, ובביאת משיח יקבל מי שיגע ועמל בשנות הגלות אור גדול ונפלא אשר לא יכילהו הרעיון, והוא יוכל להכילו מחמת שהרחיב את כליו כראוי בימי הגלות והנסיונות.

וממילא מי שמרגיש בעצמו שבא אליו נסיון וקושי גדול ידע נאמנה שעתה בא העת והעונה לרוממהו ולהכינו לימות המשיח, ועכשיו מדברים אליו באמת דיבורי גדלות אלא שהם מכוסים באופן של קטנות כי אי אפשר באופן אחר, ואינו צריך להבהל על נפשו ולהתייאש מכל עבודת ה' וליפול עשר מעלות אחרונית, כי אם אדרבה להתעורר יותר ויותר בבחי' 'שבע יפול צדיק

שבעים שנה חזרו חלק מהם לארץ ישראל שהיתה שוממה והיו ממש שארית הפליטה שהיו צריכים לחזור ולבנות את הערים החרבות, ואחר כל זה גם נפלו בחטאים גדולים ובפרט שחטאו בנשים נכריות וחיללו את כל קדושת ישראל, והיו אז בשפל המצב מאד מאד כי אחר כל ההבטחות והנבואות שנאמרו להם על גאולתם מצאו את עצמם במצב כזה, והיו שבורי לב וסברו שאין להם תקומה עוד ולא יזכו לגאולה ולהקמת בית המקדש כראוי לו.

ובמצב זה בא אליהם עזרא ואומר להם להתרומם ולהתחזק ולהשיב את כבוד בית המקדש אל מכונו ויגדל כבוד הבית האחרון מן הראשון, והם הסתכלו עליו בפליאה גדולה ולא הבינו מה רצונו מהם, וכי הם הנמוכים והשפלים יכולים לחזור למעלתם הראשונה, וכי הם יכולים להתדמות בכלל למעלת בית המקדש הראשון. ועל זה אמר להם עזרא שאין כאן שום סתירה, כי באמת כל מה שהיה עד כאן היה נסיון מן השמים, ובאמת לומר לאדם להיפרד מאשתו הוא דבר קשה אבל אם יעמדו בזה

בראשית רבה נ"ו, ע, והלך וקיים בשמחה רצון קונו, ומיד נתגלה שכל זה היה רק נסיון לעמוד נגד המקטרגים והחיצונים ומעתה יכולים ליתן ההשפעה כראוי, ואז נשבע הקב"ה לאברהם ואמר לו 'כי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך. כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו. והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי' (בראשית כב, טו-יח), כי כל עיקר הנסיון לא היה אלא לצוות לזה ליתן את הברכה כראוי לה בלי שיתאחזו בה החיצונים ויקטרגו עליה. ודוגמת נסיון זה הוא כל נסיון באשר הוא, לגדל את האדם ולרוממו למען יוכלו ליתן לו את המוכן לו כמבואר^{יד}.

ד.

גודל העמידה בניסיון והתשובה בימי עזרא

ואחר הקדמה זו נבוא לבאר את ענין עזרא הסופר ודורו ואת ביטול יצרא דע"ז שעשו אז, כי הנה עברו ישראל גלות מרה וקשה ואחר עבור

יד. ואין הדבר שייך רק בניסיון, כי אם בכל תענוג גשמי הבא אל האדם, כי בכל תענוג יכול אדם לקדשו ולהעלות הניצוץ הקדוש אל שורשו, ואז הוא עושה שעשועים גדולים למעלה, והיינו שבכל תענוג יכול האדם להרחיב את כליו ע"י שימנע מעצמו להתענג סתם כבהמה, אלא יברך ברכה בכוונה גדולה ויאכל רק כדי צרכו וכיו"ב ואז הוא כעומד בניסיון שנתרחבו כליו ע"י גבורתו ונשפע עליו אור גדול מן השמים.

ביטול יצרא דע"ז שהוא ענין ביטול כל המניעות וכל כוחות הסט"א המדמים עצמם לאלוקות ח"ו בכח הגילוי הגדול של אין עוד מלבדו, ונעשה בזה גילוי גדול ועצום של אהבה נוראה בבחינת 'וימינו תחבנני' שהוא ענין הסוכות אשר עשו אז בשמחה גדולה ועצומה שלא היתה שמחה כזאת בחג הסוכות מימות יהושע בן נון, כי דווקא בכח עמידתם בניסיון זכו להיות ראויים לקבל אור גדול ונפלא אשר לא זכו בו אנשים ודורות גדולים שהיו לפנייהם כירבעם בן נבט ומנשה המלך שלא עמדו בניסיון.

ואחר עמידה גדולה זו בניסיון התחיל באמת כל הענין של בית שני, שאז התחיל ענין תורה שבעל פה כנודע ונוסד היסוד לכל התושבע"פ אשר עתה בידנו והיא המחזקת אותנו בגלותנו, וכל זה נעשה מכח ההרחבה הגדולה אשר פעלו כלל ישראל עמידתם בניסיון ותשובתם, והיינו שלקח עזרא את המוחין של יהושע בחינת 'אין עוד מלבדו' ורומם אותם עוד יותר וגרם גילוי גדול יותר כי היו הכלים רחבים ומוכשרים לקבלת האור, ונעשה ביטול יצרא דע"ז וגילוי תורה שבעל פה ע"י זה.

מציאות דורנו כמו הנסיונות בימי עזרא

ובן המציאות כהיום הזה שיש געגועים גדולים מן הקב"ה אל

בגבורה אזי ברגע אחד יתהפך הכל ויחזרו להיות בנים להשי"ת הראויים לכל טוב. ובאמת הם עצמם לא הבינו מהו הרבותא במה שיעשו, כי בעצם צריכים אולי להעניש אותם בעונש גדול ודי להם במה שייפטרו מן העונש ע"י תשובתם, ולכן גם היה קשה עליהם נסיון זה ביותר כי כבר לא האמינו שיתרחש כאן דבר גדול אם יעמדו בניסיון זה.

כל הנסיונות היו מהמת גדול האהבה וזכו ע"י זה לביטול יצרא דע"ז

ואמר להם עזרא תדעו שאין הדבר כן, כי באמת יש כאן געגועי אהבה גדולים ונוראים של אבינו שבשמים אחר גלות של שבעים שנה, וכל הנסיונות שנפלתם בהם היו רק דרך ואופן איך להעמיד אתכם באופן הנכון לקבל את אור האהבה, וממילא נשאר לכם רק לעמוד בניסיון קשה זה, להראות את כוחכם ולהרחיב את כלי הקיבול שלכם, ומיד יושפע עליכם אור גדול ונערב של אהבה ושמחה ותהיו במדרגת בעלי תשובה הגדולים מצדיקים.

ובלל ישראל האמינו לדברי עזרא ומיד עשו תשובה גדולה ועמדו בניסיון ונפרדו מן הנשים הנכריות, ככל הכתוב בספר נחמיה, ואז נתרחבו עליהם ונעשו ראויים ע"י עמידתם בניסיון לקבל אור גדול עד מאד, ואור זה היה הזכות הגדולה של

מאמר וימינו תחבקני

מדברי האר"י ז"ל שביום הכפורים גיזונים כלל ישראל מרוחניות. ובעבודה זו מגלה כל אחד בנפשו את הכוחות הפנימיים שיש לו לעזוב את כל הגשמיות והתאוות ולבחור בחיים, להתעלות תמיד לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ומוכן בעבור זה לוותר על כל הדברים האחרים, כמו שרואים בחוש באיזה מסירות נפש יושבים כלל ישראל ביום קדוש זה כל היום בבית הכנסת ומתאמצים בתפילה ושואגים אל בוראם בחוזקה בתשובה ובתחנונים ובאור וחיות נפלא ונורא.

חג הסוכות זמן שמחתנו הנשפע רק מהקדושה וענין שמחת בית השואבה בבית המקדש

ואחר גילוי זה שגילה האדם בנפשו שמהותו היא מהות אחרת לגמרי, מרעיף עליו השי"ת אורות גדולים ונעלים של אהבה ושמחה בלי גבול, והוא ענין זמן שמחתנו חג הסוכות שבו ימינו ית' תחבקנו בבחינת הסוכה הקדושה. והגם שתמיד צריכה הקדושה ללכת דרך כוחות החיצונים כמבואר לעיל, בזמן נעלה זה אין הדבר כן, כמו שרואים בבית המקדש שהעיקר היה עבודתם של ישראל היוצאים בלולביהם ומכריזים דידן נצח^{טו}, ונוסף עליו גם ענין

כנסת ישראל אחר אלפיים שנות הגלות, ויש נסיונות גדולים והמצב ברוחניות הוא ירוד ושפל מאד, צריך לדעת שהכל למען גילוי האור הגדול שיהיה בזמן ביאת המשיח, והאדם צריך שלא להיות טיפש אלא לתפוס עוד ועוד אורות גדולים, ואם רואה שיש לו נסיונות ובלבולי היצר צריך לדעת שאדרבה כן דרך הקדושה, שכל האור האלוקי עובר דרך קלי' וסט"א וכל תפקידו הוא לשברם, ובכוח מלחמתו ושבירתו הוא מרחיב את כליו ונעשה מוכשר לעצמו ולכל העולם כולו לקבל את אור של משיח.

ה.

עבודת ירח האיתנים על דרך זה

ומעלה יתירה יש בזמן קדוש זה של ירח האיתנים, כי הנה בראש השנה ויום הכפורים גילוי כלל ישראל את רצונם האמיתי, ועמדו אז בדין ועשו כמה פעולות ועבודות לגלות את אהבתם אל בוראם באופן נעלה מאד, ועיקר גמר הדבר נעשה ביום הכפורים שהוא זמן קדוש ונעלה מאד, וכלל ישראל עוברים בו כעין בחינת ניסיון, כי מוותרים על כל החיות של כל השנה באכילה ושתייה גשמית ומענים את נפשותם הגשמי על מנת שיתעלו ויקבלו מזון רוחני פנימי, כידוע

טו. ועבודת נענועי הלולב יתבארו גם כן על דרך זה, כי על הלולב דרשו חז"ל את הפסוק 'צדיק כתמר יפרח', והוא בחינת געגועי הקב"ה ואהבתו לעם ישראל עד שמונע את עצמו מלהשפיע להם עד שיהיו ראויים ויקבלו את השפע כנכון, והרי

והיה מקום די לכולם, כי השי"ת גילה שם את אהבתו הגדולה באור גדול ונפלא ונתבטלו כל המחיצות הגשמיות, ושוב לא היו כתלים גשמיים ושטח גשמי כי אם אור והתלהבות בבחינת 'מקום ארון אינו מן המדה' כמו שהיה ביוהכ"פ שהיו עומדים צפופים ומשתחווים רווחים.

ענין שמיני עצרת הבא אחר חג הסוכות

ואחר חג הסוכות אזי בא זמן היחוד העצום ביום שמיני עצרת [אשר אז כבר אין שום שייכות לאומות העולם כלל], ומנהג ישראל תורה לעשות אז הקפות, והיינו כי יודעים אנו שקיבלנו בזמן שמחתנו השגות גדולות בבחינת מקיף שאין לנו בהם שום אחיזה, וקיבלנו מאור גדול זה בגודל אהבת השי"ת לעם קרובו, לכן עושים הקפות עם הספר תורה לרמז על אור מקיף נעלם זה שע"י מקבלים אנו השגות חדשות

השבעים פרים שהקריבו בחג הסוכות נגד שבעים אומות (כמבואר בזה"ק תצוה קפז, א), והיינו שנתהפך הדבר בחג הסוכות שעכשיו באה אל ישראל ההשפעה מצד הקדושה בטהרתה ולא יתערב בזה זר, ואומות העולם וכוחות הסט"א הם המקבלים מעט מעט מן ההשפעה שנותנים להם ע"י הע' פרים.

ושם בבית המקדש היה כאמת שמחה נורא ונפלאה בשמחת בית השואבה, והיה ממש בבחינת יום הכפורים כי אמרו במסכת סוכה (נג, א) שלא ראו שינה בעיניהם בשמחת בית השואבה מרוב השמחה והעבודות הקדושות והנפלאות כל היום וכל הלילה, והיינו שנתגלה מהות החיות של כלל ישראל שהוא חיות רוחנית נעלה מכל ההגבלות ורקדו עם השי"ת שבעה ימים^{טז}. צא ולמד שהיו שם הרבה רבבות יהודים שבאו לעלות לרגל, ובתוך מקום קטן של בית המקדש רקדו כולם בשמחה עצומה

זה כבחינת הכנה לאהבה הגדולה שתהיה לעתיד. לכן מצינו שאחר חורבן בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיטלו לולב בכל יום זכר למקדש, ודרשוהו מן הכתוב 'ציון היא דורש אין לה' מכלל דבעי דרישה (סוכה מא, א), ועומק הענין הוא שענין הלולב הבא מעץ התמר הוא ממש דוגמת אהבת ה' את כנסת ישראל ומתגעגע אל ציון בזמן הגלות, לכן ע"י הלולב אפשר לעורר אהבה זו זכר לאהבת ציון וחיבת ירושלים, והבן.

טז. וכל זה היה הכנה למצות ניסוך המים, ועניינה יבואר ע"ז הדרך, כי עפרו של אדם הראשון נלקח ממקום המזבח, וניסוך המים במזבח הוא בחינת חזרת האדם אל שורשו, וכשחוזר האדם אל שורשו מתגלה חלק אלוקות שבו ואז הוא יכול לקבל בלי גבול כלל, ונשפע עליו מוחין שלא לפי ערכו ואכמ"ל.

הסוכות שהוא זמן של השפעות חסדים קדושים בלי שום התערבות זרים אין שום מניעה ועיכוב, והוא נקרא 'חג האסיף' שאוספים בו השפעות לכל השנה כנודע. ויעזור השי"ת שנזכה לאור רוחני של אהבה גדולה והשגות נפלאות בלי שום טירדות פרנסה ושאר עניינים, ונזכה לקחת מהשגות אלו לכל השנה כולה לאור באור החיים ולעשות כלים ראויים לגילוי אורו של משיח ברחמים גדולים במהרה בימינו אמן.

בתורה ובאלוקותו ית', ואנו רוקדים ורצים בהקפות אחר אורות מקיפים אלו לתפוס עוד מהשגות נפלאות אלו, כי עכשיו זמן הייחוד וזמן האהבה הגדולה ומה שאלתך וינתן לך".

ובזמן נעלה הזה באמת אין שום מניעות ועיכובים לקבל שפע רב בין ברוחניות ובין בגשמיות, כי כל המניעות באים מכח מה שהשפע עובר במקום הקלי' ויש עליו קטרוגים גדולים וצריך לבררו, אבל בחג

יז. כמו שאמרו בגמרא (סוכה נה, ב): הני שבעים פרים כנגד מי כנגד שבעים אומות פר יחידי למה כנגד אומה יחידה משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה ליום אחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך. ובזוה"ק נתבארו הדברים בכ"מ באריכות (ראה יחי רכא, ב; אמור קד, ב).

הביטו אל צור חצבתם

דאינון אברי דמטרוניתא, נר ה' נשמת אדם שכינתא קדישא. וכן מצינו שאמר רבי שמעון למושה רבינו רעיא מהימנא (זוהר משפטים קיח, א) "זכאה חולקך דכגוונא דאנת ממליך לקודשא בריך הוא בכל אברים דשכינתא דאינון בעלי מדות דכל ישראל מארי מדות אינון אברים דשכינתא".

והוא מדרגה נפלאה במעלת האדם, שהוא ממש איבר מהשכינה, שהוא מיוחד עם השי"ת ממש כמהות אחת כביכול. והוא עומק ענין 'כנסת ישראל כלה קרויה בנעימה', שהשכינה הקדושה היא היא ענין כנסת וכינוס כל ישראל, אשר הם חלקיה ואיבריה".

א.

נשמות ישראל בחינת איברי השכינה

עומדים אנו בימי חג הסוכות אשר כידוע זה בחינת 'וימינו תחבקינו' שהוא דרגה של דביקות בהבורא ב"ה מתוך אהבה כידוע ומבורא, והדרך שאנו מתדבקים למעלה הוא ע"י שאנו יודעים ומאמינים שאנו חלקי אלוקי ממעל ממש ומאמינים בני מאמינים במה שידוע לנו מדברי חז"ל שכלל ישראל הם בני השכינה הקדושה, ועוד יותר מזה נחשבים כבחי' איברי השכינה ממש, כמו שאמרו בזוה"ק (פנחס רלא, ב) וברין כל אברין דאינון ישראל וכו'.

יח. ובספה"ק האריכו למעניתם ביסוד נכבד זה, ומן הנכון להעתיק בזה קצת מלשונו הזהב של מרן הרמ"ד ואלי זי"ע (תלמידו של הרמח"ל) בביאור דברי הקב"ה למושה רבינו אחר חטא העגל: במה שאמר לו 'ואמחה את שמם מתחת השמים' פתח לו פתח גדול להשיב על דבריו, שהרי כבר ידוע שהמלכות היא שנקראת 'תחת השמים' ומושרשות בה כל נשמותיהן של ישראל שהם איברי השכינה ממש, ולכן אי אפשר למחות את ישראל ח"ו אם לא יתקלקל בנין המלכות לגמרי חלילה חלילה, כענין שנאמר 'והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמן הגדול' ורימזו משה בתפלתו בענין אמרו 'כל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם' שהם מושרשים בארץ העליונה דאיהי רזא דזאת, ואיך יוכלו להמחות בעוונם אם לא תתקלקל בניינה עמהם ח"ו, עכ"ל.ק.

הביטו אל צור הצבתם

זבול לך מכוון לשבתך עולמים' (מל"א ה, יא), וביקש הרבה בקשות שישמע השי"ת אל תחינת בניו ותפילותיהם במקום הזה, ואכן נענה לו השי"ת ואמר לו 'שמעתי את תפילתך ואת תחינתך אשר התחננת לפני הקדשתי את הבית הזה אשר בנית לשום שמי שם עד עולם והיו עיני ולבי שם כל הימים'. ומני אז נקבע בלב כל ישראל קדושת העיר הזאת הנקראת 'ציון' וירושלים' ולשמה ולזכרה תאוות נפש, 'כי בחר ה' בציון אוה למושב לו' (תהלים קלב, יג).

ומצינו בכמה מקומות בדברי הנביאים שדברו על ירושלים בלשונות המתאימים על אדם ולא על עיר, כגון מה שאמר ישעיה הנביא 'דברו על לב ירושלים וקראו

והדרך להגיע ולהביא לידי גילוי דביקות הלז ולקשר עצמינו לשורשינו הנעלה הוא ע"י תפילה לאל חי כראוי וכדבעי וכמו שיבאר בעזרת הבורא.

השראת השכינה בבית המקדש - ירושלים בבחי' כללות נשמות ישראל

דהנה עיקר השראת השכינה בעולם הזה היה במקום המקודש מאז ומעולם, הוא הר המוריה אשר בו עקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, אשר בו בחר השי"ת לבנות בו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו ולהשרות בו את שכינתו. כמו שהתפלל שלמה המלך ע"ה בעת חנוכת בית המקדש 'בנה בניתי בית

וראה בדבריו הנפלאים של הרה"ק מאפטא זי"ע בפרשת ויצא: והנה יעקב אבינו ע"ה הסתכל ביחוד עליון בראשית המחשבה וראה שיסוד כל העולמות הם הכנסת ישראל, כמאמר חז"ל (בר"ד א) 'ישראל עלו במחשבה תחלה, בראשית ברא אלהים בשביל ישראל שנקראו ראשית (ויק"ר לו), והם נקראו אבן הראשה שממנו הושתת העולם, כי הם סוד כל העולמות עליונים ותחתונים. ושם במחשבה נקראו אבן בלשון יחידי כי שם בראשית הדבר נתאחדו כללות ישראל באחדות האמיתי במזל העליון. והנה יעקב אבינו ע"ה נתן שכלו ומחשבתו על זה הענין שנשתוקק להוציא הדבר מכח אל הפועל מהשורש אשר משם רועה אבן ישראל אל ההתפשטות, לנטוע כנסת ישראל בנין שלם בכל הענינים בשנים עשר שבטי י"ה המכוונים נגד י"ב גבולי אלכסון. ולהיות המרכבה שלימה משישים ריבוא ישראל כמאמר חז"ל (בר"ד ס"פ עד) אין השכינה שורה על פחות מס' ריבוא, ולהיות קומה שלימה מכמה מיני איברים ופרקים, ולהיות הכל מכוון נגד עולמות עליונים ואורות הקדושים ולהוציא זה האבן מן הכלל אל הפרט, על כל זאת הניח יעקב ראשו ומוחו ומחשבתו. וזה שהכתוב מכנה שהניח יעקב ראשו על אבן ממש זה כינוי ודוגמא בעלמא, ור"ל שהניח מחשבתו ועיון שכלו בדביקות הקדושה העליונה על אבן הראשה הנ"ל, עכ"ל.

אהבת כלולותיך מצד התכללות הנשמות בשורשם

וזה שאמר השי"ת לירמיה הנביא:
'הלוך וקראת באזני ירושלים
לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד
נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי
במדבר בארץ לא זרועה', וביאר
הגר"ח מוולוז'ין בספרו נפש החיים
(ש"ב פ"ז בהגהה) שלשון 'כלולותיך'
הוא לשון של כללות והתכללות,
והיינו שאהבת השי"ת לירושלים -
משכן השכינה - הוא מצד שהיא
כוללת כל נשמות ישראל, ובאמרו
'באזני ירושלים' כוונתו לאלו הנשמות
הכלולות בה אשר הוא זוכר תמיד את
חסד נעוריהם ואהבת התכללותם.

ובעל נפש החיים מסיים שם בזה
הלשון: וזהו ענין שכינה הנוכר
בכל מקום, פירוש הפשוט של שכינה
היינו קביעות דירה, כמאמרם ז"ל
(במדבר רבה יג, ו; תנחומא נשא, טז) מיום
שברא הקב"ה עולמו נתאוה שיהא לו
דירה בתחתונים, ועיקר קביעת דירתו
ית"ש היה בירושלים, התגלות קדושתו
בלי התלבשות לבושי, עכל"ק.

[ובנפש החיים שם האריך בענין
עבודת התפילה וענין
התכללות הנשמות בשורשם, ונרחיב
קצת בביאור הדברים, כי הנה ידוע
שיש ה' בחינות בנפש האדם והם נפש
רוח נשמה חיה יחידה, והאדם יכול
להשיג עד בחי' הנשמה שהוא ענין
המחשבה וההבנה, אבל שורש ומקור
המחשבה עצמה זהו כח טמיר ונעלם

אליה' (ישעיה מ, ב), וכן ירמיה הנביא
אמר 'הלוך וקראת באזני ירושלים
לאמר' (ירמיה ב, ב). ועומק הענין הוא
כי מהות ענין 'ירושלים' אינו רק עיר
בעלמא, אלא היא קרויה על שם
השראת השכינה אשר בה, והשראת
השכינה היא ענין כינוס כלל ישראל
כשמה 'כנסת ישראל' כנ"ל, ובעיר
ירושלים במקום המקדש היו מתכנסים
כל נשמות ישראל בשורשם להתאחד
ולקבל שפע אלוקי, ולכן גם בפועל
ממש היו צריכים ישראל להתכנס
כולם לעלות לרגל ולראות שם את פני
האדון ה' ולקבל משם שפע קדוש
ואור תורה.

ואשר על כן היתה ירושלים מהות
של התכנסות כלל ישראל
בקומה שלמה, ועל ענין זה מיוסד כל
פרק קכ"ב שבספר נעים זמירות
ישראל: 'עומדות היו רגלנו בשעריך
ירושלים. ירושלים הבנויה כעיר
שחוברה לה יחדיו. ששם עלו שבטים
שבטי י"ה עדות לישראל וגו'. שאלו
שלוש ירושלים ישליו אוהביך', כי
ירושלים היתה מציאות נעלה מאד של
השראת השכינה ע"י כינוס כל נשמות
ישראל, ולכן שייך לומר עליה 'לב
ירושלים' 'באזני ירושלים', כי אין
המדובר כאן על העיר הגשמית אלא
על מהותה הרוחנית שהיא כללות
נשמות ישראל איברי השכינה, ולכלל
ישראל אומר הנביא דברו על לב
ירושלים, דהיינו על לבה של כנסת
ישראל.

הביטו אל צור חצבתם

של כלל ישראל שעלו כולם להתאחד ולראות את פני האדון ה' במקום אשר בחר, ובזה היה נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה בשלמות בגילוי גדול.

ב.

החילוק בין משכן שילה ובית המקדש

והנה גם בענין זה של השראת השכינה וכינוס כלל ישראל מצינו שהיו בזה שני בחינות ומדרגות שונות זה מזה, כי מיד כשנכנסו כלל ישראל לארצם היו צריכים ליחד להם מקום אשר שם יהיה השראת השכינה ויקריבו שם את חובותיהם, ורוב זמן השופטים היה זה המשכן אשר בשילה, כמו שאמרה תורה 'לשכנו תדרשו ובאת שמה' (דברים יב, ה), ופירש רש"י: זה משכן שילה^א. ואחר שהחריבו הפלשתים את משכן שילה, היה המשכן למשך זמן קצר בנוב ובגבעון, ואחר כך בנה שלמה המלך את בית המקדש בית עולמים אשר הוא מקום הקבוע לישראל להשראת השכינה עד עולם.

אפילו מן האדם עצמו והוא בסוד 'החכמה מאין תמצא'^ט, והוא הנקרא נשמה לנשמה שהיא שורש הנשמה הנעלמת.

והנה כתב האר"י ז"ל שאדם הראשון זכה לבחי' חיה ויחידה^ז, ולכן באמת היה מוכן להיות חי לעולם כמו שנאמר 'החכמה תחיה בעליה' (קהלת ז, יב), כי היה בו בחי' חיה הנקראת חכמה, אבל מעת החטא נסתלקה ממנו, ונחזור להשיג בחינה זו בשלמות רק לעת התחייה, ובחינה זו היא באמת שורש נשמות כל ישראל יחד אשר כולם היו כלולים באדם הראשון. ובעת התפילה יכול האדם ע"י עבודה רבה להשיג מעט הארה מבחינה זו ע"י ביטול והתכללות עם כל נשמות ישראל בשורש כל הנשמות, עיי"ש באריכות, ולהלן נרחיב בזה בעומק ענין התפילה.]

ונמצא שעיקר גילוי השראת שכינה זו היתה בשעת עליית כלל ישראל לרגל, שאז היו בירושלים מקום השראת השכינה עם כל בניה ואיבריה, והיה זה קיבוץ הגדול ביותר

יט. כידוע שה' בחינות הנפש נחלקים באופן זה: נפש הוא בחי' מלכות, רוח בחי' המידות חג"ת נה"י, נשמה היא הבינה, חיה היא החכמה, יחידה היא הכתר, ולכן נאמר 'נשמת שד"י תבינם' (איוב לב) כי הנשמה היא המתבוננת ומבינה, אבל 'החכמה מאין תמצא' כי בחי' חיה ולמעלה ממנה יחידה א"א להשיגם.

כ. כן משמע בעץ חיים שער כ' פי"ב, ובתחילת ספר הגלגולים.

כא. והסדר בזה פירט הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"א הל' א-ג): מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה

הביטו אל צור חצבתם

כו

נבנה בעיר שילה אשר היתה בחלקו של שבט אפרים בנו של יוסף כמבואר בספר יהושע (טו, ה), וכן אמר הכתוב על חורבן משכן שילה 'וימאס באוהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר' (תהלים עח, טו; ראה בזבחים שם), אבל בית עולמים נבנה בירושלים אשר היתה בחלקו של יהודה כנודע (וחלק מביהמ"ק היה בנחלת בנימין, וכן היה במשכן שילה, עיין בסוגיית הגמרא בזבחים שם ואכמ"ל), ומצד החילוק השורשי בין עבודתו של יהודה לעבודתו של יוסף, בא גם החילוק שבין שני המקדשים שנבנו בהם, אשר הוא גם החילוק הכללי בין מלכות יהודה ומלכות ישראל אשר התחילה משבט יוסף, וכדיבואר להלן.

עבודת יהודה ודוד מצד מציאת מקום לה'

ונבאר מתחילה ענין בית המקדש שנבנה ע"י דוד המלך שורש מלכות בית דוד, כי הנה דוד המלך

ומצינו שהיה חילוק גדול בין משכן שילה לבית המקדש, כי במשכן שילה היו יכולים לאכול מעשר שני וקדשים קלים בכל הרואה, כדברי המשנה (זבחים ק"ב, ב), והיינו בכל מקום שרואים משם את שילה. אבל כשבאו לבית המקדש בירושלים היה מותר לאכול קדשים קלים ומעשר שני רק לפנים מחומת ירושלים, ובגמרא (שם ק"ח, א) דרשו דבר זה מן הכתובים, אבל טעמא בעי מה נשתנה זה מזה, אמאי בבית המקדש הוצרכו להיות דווקא בתוך העיר אשר בה השראת השכינה, ובמשכן שילה די לו אם ראה את מקום השראת השכינה, ובזה כבר היה זוכה לדרגת הקדושה אשר היו זוכים לה ישראל בבית המקדש רק בהיותם לפנים מן החומה.

שורש החילוק בבחינת מידת יוסף לעומת מידת דוד

וביאור הענין הוא מצד שורש שתי מקומות אלו, כי משכן שילה

שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'. כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושם"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה. כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דויד זה הוא בית ה' האלקים וזה מזבח לעולה לישראל, ואומר זאת מנוחתי עדי עד.

הביטו אל צור הצבתם

ולכן היה בית המקדש הזה אשר בנו דוד ושלמה בנו, מקום קבוע לבית עולמים אשר היה שורש לכל נשמות ישראל כי שם השראת השכינה כנ"ל, ומיום שנבנה בית המקדש נאסרו כל הבמות לעולם (זבחים קיב, ב; רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ג), כי עתה שיש מקום קבוע להתגלות שורש כלל ישראל מוכרחים הם לעלות לשם ולקבל שם את כל השפע הרוחני הנעלה, ודווקא ע"י עליית כלל ישראל ברגלים נעשה יחוד גדול מקיבוץ כל איברי השכינה יחד כמבואר לעיל, ואז הרגישו ישראל יחוד קוב"ה ושכינתיה באופן הנעלה ביותר, וראו עין בעין את מלכם והיו יכולים לקיים 'ולדבקה בו' באמת ובתמים, ואי אפשר לשער את גודל האהבה שהרגישו ישראל, כמים הפנים לפנים מליכם אל אביהם שבשמים אשר מדבר על לב ירושלים באהבה וזוכר להם את אהבת כלולותיהם תמיד, והיה מקום זה משוש ליבם כל הימים.

ירידת יוסף הצדיק לגלות ועבודת הבירורים במצרים

אמנם ענין מלכות יוסף ועבודתו הוא באופן אחר לגמרי, כי יוסף הצדיק היתה עבודתו ומהותו באופן

כא משבט יהודה אשר אחיו השבטים הקדושים החשיבוהו למלך כנודע^{כב}, ומעולם היה יהודה קבוע על מקומו כחשוב שבשבטים ולא ירד ממעלתו, ויעקב אביו החשיבו ביותר ואמר לו לפני פטירתו 'יהודה אתה יודוך אחיך וגו' ישתחוו לך בני אביך. לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו' (בראשית מט, ח-י).

ודוד המלך ע"ה אשר היה מצאצאיו ביקש תמיד למצוא מקום קבוע לה' באופן של מלכות וקביעות, כמו שנאמר 'זכור ה' לדוד את כל ענותו. אשר נשבע לה' וגו'. אם אתן שמת לעיני לעפעפי תנומה. עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב' (תהלים קלב, א-ה), וכן אמר דוד בפירוש לנתן הנביא 'ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלוקים יושב בתוך היריעה' (שמ"ב ז, ב), והשי"ת שבחו מאד על דבר זה כמבואר שם בספר שמואל. ובנו שלמה המלך הוא אשר בנה את הבית ובעת חינוכו אמר 'ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלוקי ישראל. ויאמר ה' אל דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות כי היה עם לבבך' (מל"א ח, יז-יח).

כב. כמו שאמרו במדרשי חז"ל, ראה בבראשית רבה פר' ויגש שאמרו השבטים על יהודה ויוסף שהם שני מלכים המדיינים זה עם זה, וראה בפסיקתא זוטרתא בפר' ויחי ופר' וזאת הברכה בברכות יעקב אבינו ומשה רבינו, ובהרבה מקומות כן.

הביטו אל צור חצבתם

כט

יכול הרבה להרהר על מצבו הרע והמר ולבוא בטענות כלפי מעלה ולכפור ח"ו בכל, אבל נתחזק מאד באמונה שלימה ולא שינה מאומה מהנהגתו הקדושה בבית אביו ולא נגרר אחר תאוות והבלי העולם^כ, ובזה קידש שם שמים לדורי דורות, והוריד אור גדול לארץ מצרים מקור הטומאה, ובזה התחיל לברר שם את ניצוצות הקדושה, אשר זה היה תכלית גלות מצרים כנודע^כ.

ירידה למקום החושך בבחינת ירידה לצורך עליה

ועבודה זו של יוסף הצדיק היא ממש להיפך מעבודת יהודה ודוד המלך, כי ענין יוסף הצדיק הוא לרדת

אחר לגמרי מיהודה, כי יוסף הצדיק בהיותו בן שבע עשרה שנה ירד לגלות, וטלטלוהו סוחרים וישמעאלים מיד אל יד עד שהגיע לארץ מצרים ערוות הארץ מקור הטומאה והזוהמא, והיה רחוק מבית אביו גם בגשמיות וגם ברוחניות, ובקל היה יכול ליפול שם לבאר שחת לעשות ככל העולה על רוחו ולשכוח את מקור מחצבתו, ומה גם כשנתרגש עליו הנסיון הגדול של אשת פוטיפר, שהיה כמעט מוכרח לחטוא עמה ח"ו ומי יאמר לו מה יעשה.

ועב"ז עמד יוסף בצדקו ופטפט ביצרו ועמד בניסיון, ובזה עוד הטה שכמו לסבול עד מאד כי לא די שהוא בגלות בארץ מצרים הוסיפו לו ירידה על ירידתו ושמוהו בבית הסוהר, והיה

כג. ובא וראה דבר נפלא, שהתורה אמרה עליו בהיותו בבית הסוהר 'ואשר הוא עושה ה' מצליח', ואיזה הצלחה היא זו להיות בבית הסוהר, וכן בבית פוטיפר נאמר עליו 'איש מצליח', ונראה מזה שהתחזק יוסף בכל לבו לקבל הכל באמונה ולהיות בשמחה והשתדל להיות איש מצליח כפשוטו ממש, ועי"ז זכה שה' הצליח דרכו ברוחניות ובירר ניצוצי הקדושה והמשיך אור גדול אף בהיותו בתכלית השפלות בבית הסוהר במצרים.

כד. כמו שידוע מדברי המקובלים שמאותם רפ"ח ניצוצות הקדושים שנפלו בעת בריאת העולם לקלי' (כמרוזז בכתוב 'ורוח אלהי'ם מרחפ"ת על פני המים', אותיות מ"ת רפ"ח, הם הרפ"ח ניצוצין שמתו ונפלו בשבירת הכלים כנודע) נבררו במצרים ר"ב ניצוצות, ופ"ו הנשארים נשארו לברר לכלל ישראל עד ביאת הגואל, וזה סוד הכתוב 'וגם ערב ר"ב עלה עמהם' (עיין זוהר הרקיע פירוש ספרא דצניעותא פ"א: הגהת הרנ"ש מבוא שערים שער הנקודים ש"ב פ"א: דבש לפי להחיד"א ערך רפ"ח ניצוצין), ועוד הרבה פסוקים נדרשים בספה"ק בענין זה.

וכתבו הספה"ק שיוסף הצדיק הוא פתח את הפתח לשער הזה, וע"י ירידתו למצרים ועבודתו שם יכלו אח"כ כלל ישראל לברר שאר הניצוצות^ק, ראה בדברי מרן הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה פר' וישב ד"ה ויאמר לו): והנה מצרים היה המקום

הביטו אל צור הצבתם

אל המקומות הנמוכים ביותר ולגלות אשר גם שם נמצא אור השכינה הקדושה ולית אתר פנוי מיניה כלל, ואינו כענין שבט יהודה אשר עניינו בא בבחינת עליה אל שורש החיים לאור שם באור השכינה ולקבל את

השפע באופן נעלה מאד, אלא אדרבה עניינו לרדת אל מקום המיתה והגלות והחושך, ודווקא שם למצוא את ניצוצות הקדושה ואור השכינה ולהאיר את החושך כטעם 'ירידה לצורך עליה'.^{כה} וזהו ענין גלות אשר

העכור שבכל העולם שהיה נקרא ערות הארץ, ונודע כל מה שיש באדם ישנו בארץ (קה"ר א, ט), ומצרים היא מקום הערוה ושם היו משוקעין לרוב הניצוצין הנדחים, על דרך שאמרו רז"ל שמרפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירה היו במצרים ר"ב ניצוצין בסוד ויצבר יוסף ב"ר, לזה הוצרך ראשית הביורור להיות במצרים וכו'. והנה הוצרך יוסף הצדיק לירד בתחילה למצרים, מפני שהוא היה בקדושה מדריגת אות ברית קודש, והקליפה ערות הארץ רצתה להחטיו בדבר ערוה, ואז היו ח"ו נשארים ישראל משוקעים בערות הארץ, אך להיות שיוסף הצדיק שמר מדריגתו ועמד בנסיון וגדר עצמו ממנה, עשה הכנה לכל ישראל שיגדרו עצמם מן הערוה ונשארו נקיים וכו'. ועל כן יוסף הצדיק מבית האסורים יצא למלך כי עמד בתקפו נגד הקליפה של הארץ ומשל עליה והתחיל תיכף לברר הניצוצין בסוד ויצבר יוסף ב"ר, והתיש כח ערות הארץ מה שצוה להם לגזור בשר ערלתם כנודע (ב"ר צ, ו), וכבר ידעת שמדת יוסף הוא יסוד עולם המברר ניצוצין ומשים שלום בבית, בסוד את בריתי שלום (במדבר כה, יב), עכ"ל. ועיין עוד שם בפרשת ויגש (ד"ה ויאמר ישראל): ויאמר ישראל רב וכו', ר"ל מעתה יהיה מקום להוציא הר"ב ניצוצות שבמצרים, כיון שעוד יוסף בני חי שלא נתפתה להשתקע בערות הארץ, יהיה הכנה דרבה על ידי מדת יסוד צדיק ללקט את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים, והבן. עכ"ל. וראה עוד בתפארת שלמה בפר' וירא (ד"ה להבין דברי חכמים), ובפרשת ויגש בכ"מ.

כה. ובסוד דברי חז"ל 'לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שנאמר (הושע ב, כה) וזרעתיה לי בארץ, כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין' (פסחים פז, ב), וכמו שביאר הרבי ר' אלימלך זי"ע (נועם אלימלך, יתרו ד"ה או יאמר): "ולכאורה וכי בשביל הגרים יהיו ישראל גולים, ומן הראוי היה שיבואו האומות לארץ ישראל מעצמם ויתגיירו שם. אך הענין הוא שהניצוץ הקדוש שבהם הוא מעורר אותם להתגייר, ומחמת שניצוץ הקדוש שבאומות הוא קטן מאוד ואין כח בניצוץ הקדוש הזה להשיא את לבם שיבואו מעצמם לארץ ישראל להתגייר, רק על ידי ראותם והסתכלותם את ישראל מהקדושה של ישראל נותן כח והתגברות והתעוררות לניצוץ הקדוש שבהם שיתגיירו, ולכן הוכרחו ישראל לגלות" עכ"ל, והרי לן שכל הירידה לגלות היא לצורך בירור ניצוצין שאינם יכולים לעלות מעצמם וכנודע, ובספה"ק האריכו בזה רבות.

הביטו אל צור חצבתם

לא

שילה הוא בבחינה זאת של בירור השראת השכינה בכל מקום שהיא, ואין צריך דווקא להיות בתחום העיר אשר בה השראת השכינה אלא אף בכל מקום שרואים אותה יכולים לקבל השראתה וקדושתה, כי כן היה עבודת יוסף הצדיק לראות ולמצוא בכל מקום את השראת השכינה בבחינת 'אכילת קדשים בכל הרואה' כי לית אתר פנוי מיניה. והן הן דברי חז"ל על משכן שילה: **אמר קרא בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה** (זבחים ק"ח, ב), והבן היטב עומק הענין.

ג.

יהוד בין יוסף ויהודה בבחינת שלמות

והנה ידוע הדבר שצריך לאחד את הנפרדים ולייחד בין מלכות יוסף ומלכות יהודה ודוד והיו לאחדים, כדברי השי"ת ביד נביאו יחזקאל על זמן הגאולה^כ, ושורש הדבר הוא שהגם שבחינתם נראה

היא היפוך המנוחה והנחלה, כי בגלות מיטלטלים ממקום למקום בלא לב ולב ואין מקום קבוע לבוא אל הקודש, אלא אדרבה עוברים ממקום למקום ומבררים שמלא כל הארץ כבודו ובכל מקום נמצא השי"ת.

משכן שילה וענין אכילת קדשים שם בכל הרואה

וזה היה ענין משכן שילה שהיה בחלקו של יוסף, שהיה זה בית אבנים בלי תקרה והיו היריעות מלמעלה (זבחים ק"ב, ב), והיינו שהיה זה כהמשך מן המשכן שהיה במדבר והיה מיטלטל ממקום למקום, ואף שהיה כבר בקביעות קצת בעיר שילה אבל לא היה זה קביעות אמיתית, כי אחר שנחרב משכן שילה שוב הותרו הבמות ולא נבנה בית הבחירה שם, כי היה זה משכן שהיה שייך יותר לענין בירור הגלות ועבודתו של יוסף הצדיקי.

ובזה יובן ענין אכילת קדשים קלים בכל הרואה, כי כל יסוד משכן

כ. וראה במסכת זבחים (ק"ח, ב ובסוגיות הגמרא בהמשך שם) שדרשינן את איסור הבמות במשכן שילה מן הכתוב 'כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה', ודרשו 'מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים', והרי לן שבמשכן שילה עדיין לא נשלם ענין המנוחה והנחלה בשלמות רק בירושלים (ולכן הבמות מותרות אחר חורבן שילה, עיי"ש בגמרא), והיינו שיש עוד מעין בחי' גלות בשילה וכמבואר.

כז. כנאמר ביחזקאל פרק ל"ז: ויהי דבר ה' אלי לאמר. ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו. וקרב אתם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו

השכינה היה דווקא בעלות כל ישראל ברגלים לראות את פני האדון ה', ובעת שאין כל ישראל שם בהכרח שאין הייחוד ואור הקדושה בשלמות, וא"כ היאך היו יכולים ישראל להרגיש חיות אלוקות ודבקות אור השכינה בבחי' בית המקדש בכל השנה כולה.

והביאור בזה הוא שבאמת כל תכלית ענין קדושת בית המקדש לא היה רק שיראה האדם את פני ה' בעורו שם, אלא שיוכל לשאוב משם השפעה של התקשרות ודבקות שתשפיע עליו תמיד אף כשלא יהיה בגופו בבית המקדש, וכל מהותו ומהלך חייו יתעלה באופן מרומם ונשגב עד מאד ע"י זה שהיה בבית המקדש ברגל. והרי זה כענין 'שובו לכם לאהליכם' שאמר השי"ת לכלל ישראל אחר מתן תורה, כי העיקר והתכלית הוא לשוב אל האוהל ולהמשיך אף לחיי המעשה את אור בית המקדש וגילוי שכינה, ולהיות דבוק תמיד בשורש נשמות ישראל ומקור חיותם אף כשאינו רואה בעיניו את בית המקדש ועבודת הקרבנות.

כסתירה זה לזה, אבל באמת שורש אחד ואב אחד לכולם וצריך תמיד לאחוז גם מזה וגם מזה באופן של ייחוד ושלמות הבאה ע"י ריבוי גוונים המתייחדים בגוון אחד. וביתר עומק, שבאמת צריך את שני הבחינות גם יחד ואי אפשר לזה בלא זה, וע"י ייחודם מתמלא חלק החסרון שיש לכל אחד במה שאין לו את מעלת בחינת רעהו, וע"י זה מתמלאים בשלמות נפלאה ורבו יתירא.

תכלית העליה לבית המקדש להמשיך האור לכל הזמנים והמצבים

ובענין עבודת בית המקדש היה ממש באופן זה שבהכרח היו צריכים לשני הבחינות, כי הנה בדרך כלל לא היה שייך לרוב כלל ישראל להיות כל השנה כולה בבית המקדש כמובן, ואף אם היה אדם דר בירושלים והיה משתתף בכל יום בעבודת בית המקדש וזוכה ורואה את השראת השכינה אשר שם, עכ"ז הרי כבר נתבאר שעיקר הייחוד וגילוי

לאחדים בידך. וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלוא תגיד לנו מה אלה לך. דבר אלהם כה אמר אדנ"י ה' הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי. והיו העצים אשר תכתב עליהם בידך לעיניהם. ודבר אליהם כה אמר אדנ"י ה' הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם. ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד.

בשר כי פי ה' דיבר, והוא רק כעין גילוי על האור המסתתר בדרך כלל מבני אדם, אבל כל עיקרו של גילוי זה לא בא אלא כדי שממנו יוקח לעבוד את ה' בכל עת ובכל מקום ולהתעלות מעל כל מניעות תאוות העולם השפל הזה והבלי הגוף והגשמיות^{כח}.

אבן הבוחן לאדם אם עלה לרגל כראוי

ודבר זה היה אבן הבוחן לכל אדם לדעת בעצמו אם עמד על הכוונה העליונה במצוות עליה לרגל,

ועומק הענין שאליבא דאמת הרי השי"ת מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, ואין שום חילוק כלפי שמיא היכן נמצא האדם ובאיזה מעמד ומצב הוא בעולם שנה ונפש, כי מלך עליון ידו בכל ועיניו משוטטות בכל והוא מחיה את כולם בכל רגע. אמנם, אכן אתה א"ל מסתתר ולא כל אדם זוכה לראות את כוח הפועל בנפעל וגילוי אלוקות בכל רגע, ולכן ייסד השי"ת לעם קרובו מקום אשר הוא בית אלהים ושער השמים ושם השכינה שורה בתמידות בגילוי רב ועצום, וע"י העלייה לרגל מתגלה שורש הקדושה ורואים כל

כח. והרי זה כעין מה שיסד בעל התניא זי"ע בספרו הקדוש שיש שתי נפשות הנמצאות בגוף האדם ונלחמות זה עם זה, נפש האלוקית אשר עיקר משכנה במוח ונפש הבהמית אשר עיקר משכנה בחלל השמאלי שבלב, ועבודת האדם הוא שיהיה מוח שליט על הלב, שנפש האלוקית תשלוט על הלב ותמנע מן הנפש הבהמית למלאות את תאותה, ועיקר העבודה בזה הוא בעת התפילה כמ"ש בפרק י"ב: אך מהות ועצמות נפש האלהית שהן עשר בחינותיה לא להן לבדן המלוכה והממשלה בעיר קטנה, כי אם בעתים מזומנים כמו בשעת קריאת שמע ותפלה שהיא שעת מוחין גדלות למעלה וגם למטה, היא שעת הכושר לכל אדם שאז מקשר חב"ד שלו לה' להעמיק דעתו בגדולת אין סוף ב"ה ולעורר את האהבה כרשפי אש בחלל הימני שבלבו לדבקה בו בקיום התורה ומצותיה מאהבה, שזהו ענין המבואר בקריאת שמע דאורייתא, וברכותיה שלפניה ולאחריה שהן מדרבנן הן הכנה לקיום הקריאת שמע כמ"ש במ"א וכו'. אבל אחר התפלה בהסתלקות המוחין גדלות א"ס ב"ה הרי הרע חוזר וניעור בחלל השמאלי ומתאוה תאוה לתאות עוה"ז ותעונגיו, רק מפני שלא לו לבדו משפט המלוכה והממשלה בעיר, אינו יכול להוציא תאותו מכח אל הפועל להתלבש באברי הגוף במעשה דבור ומחשבה ממש להעמיק מחשבתו בתעונגי עוה"ז איך למלאות תאותו לבו, כי המוח שליט על הלב [כמ"ש בר"מ פ' פינחס] בתולדתו וטבע יצירתו וכו', עכ"ל, ועיי"ש באריכות שבכל היום כולו יש רשימו מן המוחין ואהבת ה' שהיה בעת התפילה והוא המשמר את האדם לבל ישלוט עליו נפש הבהמית.

הביטו אל צור חצבתם

נמצא ששהותו בבית המקדש לא השפיעה עליו השפעה אמיתית ומהותו לא נשתנה כלל מכמות שהיה, והרי העיקר חסר מן הספרי"ט.

העלייה לרגל בבחי' דוד המלך, והחזרה מירושלים בבחי' יוסף הצדיק

והליכה בדרך זו הינה ייחוד נכון בין בחי' יוסף ובחי' יהודה ודוד, כי בוודאי ניתנה לישראל מתנה גדולה ע"י דוד המלך ובחינתו שיוכלו לעלות ולראות בבית המקדש ולשאוב משם

כי אם בשוב האדם אל ביתו אחר ימי הרגל היה מרגיש בעצמו התרוממות והתעלות והיה רואה שהמניעות הגשמיות אין מעכבות בעדו מלעבוד את בוראו, אזי היה יודע שעמד על המכוון והנרצה ממנו וזכה להתדבק בשורש נשמתו בגילוי אור השכינה בבית המקדש, ומעתה הוא דבוק בבחי' 'החכמה תחיה בעליה' ומוחו שליט על לבו וגופו אף כשאינו בבית המקדש, ובזה המשיך אור זה אף למקום החושך וגילה שם אור גדול. אבל אם בשובו לביתו מפסיק מן הדבקות ושוב מעכב הגוף בעדו,

---

זהו ענין בית המקדש המבואר כאן, כי בית המקדש הוא ענין המוחין בבחי' החכמה תחיה בעליה ומשם מקבלים שפע רוחני גדול לאור באור החיים, וצריך להמשיך רשימו מן הקדושה הנגלית שם לכל השנה כולה ולכל מצבי האדם, וראה במה שיתבאר להלן שזהו ענין התפילה בעת הגלות.

כט. בוא וראה מה שביאר לן חד מקמאי, הוא בעל ספר החינוך שכתב בטעם מצוות מעשר בהמה ומעשר שני שצריך לאכלם בירושלים (מצוה סט) בזה הלשון: משרשי המצוה, שהאל ברוך הוא בחר בעם ישראל וחפץ למען צדקו להיות כלם עוסקי תורתו ויודעי שמו, ובחכמתו משכם במצוה זו למען ילמדו יקחו מוסר, כי יודע אלקים שרב בני אדם נמשכים אחר החמר הפחות, בשגם הוא בשר, ולא יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה תמיד, על כן סבב בתבונתו ונתן להם מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל פנים, שאין ספק כי כל אדם נמשך לקבע דירתו במקום שממונו שם. ולכן בהעלות כל איש מעשר כל בקר וצאן שלו שנה שנה במקום שעסק החכמה והתורה שם והיא ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומביני מדע, וכמו כן נעלה לשם מעשר תבואתנו בארבע שני השמטה, כמו שידוע שמעשר שני נאכל שם, וכן נטע רבעי שנאכל שם, על כל פנים או ילך שם בעל הממון עצמו ללמד תורה, או ישלח שם אחד מבניו שילמד שם ויהיה נזון באותן פירות, ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו, ובכן תמלא הארץ דעה את השם וכו', עכ"ל. והרי לן שתכלית קדושת ירושלים הוא להיות מקום מרכז אשר ממנו תתרבה הדעת ותמלא את כל הארץ, ותכלית העלייה לשם הוא על מנת להמשיך את הקדושה והחכמה בכל קצוות הארץ לכל בית ישראל.

הביטו אל צור חצבתם

לה

לב, שיוכל תמיד להמשיך מאור קדושת בית המקדש גם אל 'אוהל' הפרטי של האדם, להיות משכן לאור השכינה בכל המצבים והזמנים, ולהיות תמיד בבחינת 'כּוֹן לְבוּ כנגד בית קדשי הקדשים' (משנה ברכות פ"ד מ"ה).

ד.

החילוק בין אופן התפילה בזמן בית המקדש לאופן התפילה בזמן הגלות וע"פ כל המבואר לעיל נפתח לנו שער להבין מהות ענין תפילה בזמן הגלות וענין התפילה בציבור דווקא, כי הנה בזמן הבית הראשון היתה צורת התפילה באופן אחר ומהות אחרת מתפילתנו היום, כי מאז ומקדם היתה לנו ירושה מאבותינו להתפלל אל אבינו שבשמים בשלוש זמני שינויי היום [וכדברי דוד המלך ע"ה 'ערב ובוקר וצהריים אשיחה ואהמה' (תהלים נה, יח) ואכמ"ל בזה], אמנם ענין התפילה היה אז כפשוטו, שכל אחד היה מדבר אל השי"ת כדבר בן אל אביו לפי השגתו ומדרגתו ולא היה קביעות בזה כלל, אלא איש כפי מהללו ושכלו וכפי רגשי לבבו כן היה מעתיר אל ה' בלשונו^{לא}.

שפע של חיות אלוקות ממקום השראת השכינה שורש כללות נשמת ישראל, אמנם אחר זמן העלייה וההשגה הנשגבה היו צריכים כלל ישראל להתדבק בבחינת ומדת יוסף אשר ידע את בוראו במקומות הנמוכים ביותר וגילה שם אור אלוקות, ולשוב לאוהליהם שמחים וטובי לב להמשיך את האור שזכו אליו בבית המקדש לכל המקומות והמצבים של כל ימות השנה, ולגלות בזה אשר לית אתר פנוי מיניה כלל והשי"ת המגלה אורו אליהם בבית המקדש הוא גם מחיה ומהוה אותם תמיד ומלא כל הארץ כבודו. ובה נפעל ייחוד נכון ואמיתי בין קדושת יהודה ודוד המלך וקדושת יוסף הצדיק, וכמבואר.

וזה ביאור הכתוב אחר חנוכת בית המקדש בימי שלמה 'ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאוהליהם שמחים וטובי לב וגו'' (מל"א ח, טו), כי כל מהות השגת המוחין בבחינת 'החכמה תחיה בעליה' הוא כדי שתבוא חכמה זו אל הלב אשר הוא מקום משכן היצה"ר ותהפכנו לקדושה בבחינת מוח שליט על הלב, ואז יהיה האדם שמח וטוב

ל. כמו שנתבאר לעיל בהערה מיסוד דברי בעל התניא שזה ענין התפילה הממשכת מוחין אשר צריך להשפיע מהם על כל היום כולו בבחי' מוח שליט על הלב, וכן הוא בית המקדש לעומת כל ימות השנה באוהל האדם, והבן.

לא. ונמשך זה מענין קדושת בית המקדש, כי לפי מה שהשיג האדם בכלי ההשגה המוח שלו בהיותו בבית המקדש, כן היה יכול אחר כך להתפלל ולדבר אל ה'

הביטו אל צור הצבתם

אנשי כנה"ג מטבע אחד של תפילה לכל כלל ישראל שיתפללו באופן אחד ועי"ז יתאחדו כולם בענין ובחינת התפילה ויוכל לשרות עליהם אור השכינה מעין קדושת בית המקדש.

ענין אמירת אדנ"י שפתי תפתח לפני תפילת העמידה

וזה ענין הקדמת פסוק 'אדנ"י שפתי תפתח' לתפילת העמידה, כי כבר כתבו בספה"ק שעניינו מצד ביטול לשכינה הקדושה אשר היא המדברת מגרונו בעת התפילה, ושורשו מדברי התיקוני זוהר (תיקון י"ח דף לג, ב): זכאה איהו מאן דזכי לאעלאה להיכליה דקודשא בריך הוא, למחזי למלכא ומטרוניתא, זכאה פומא (דאיהי היכל ה'), דשריא ביה צלותא דאיהי אדנ"י, דאמרין לה אדנ"י שפתי תפתח, וזכאין שפון דאינון תרעין דהיכלא, כגוונא דאלין דאתמר בהון פתחו לי שערי צדק, דכר פומיה פתח בצלותא בשכינתא, וה' יענה מיד, ע"כלב.

ולפי המבואר לעיל הרי הוא באמת ענין ביטול לכללות נשמות

ומעת תחילת הבית השני תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה מטבע קבוע של לשון התפילה, ובאמת אמרו חז"ל (מגילה יח, ב) שברבות השנים שכחום ואחר חורבן הבית חזרו ויסדום, וטעם הדבר כי עיקר תקנה זו היתה לצורך זמן הגלות אשר אין לנו בית המקדש ושכינתא בגלותא, ונשאר לנו רק מעט מן ההארה ע"י התפילות אשר הם כנגד קרבנות התמיד (ברכות כו, ב) ובזה אנו צריכים לקשר נשמותינו בשורש ולהתדבק במקור החיים כמו שהיה בעת עלייתנו לרגל בבית המקדש.

התפילה בזמן הגלות באחדות ומטבע אחד לכולם

ולכן תיקנו לנו את ענין התפילה בזמן הגלות דווקא באופן של אחדות כלל ישראל יחד כי עכשיו שאין לנו בית המקדש נוכל להוציא לפועל את הנרצה מענין התפילה רק באופן זה, שהרי כל ענין השכינה והשראתה הוא דווקא ע"י כינוס כלל ישראל כמבואר לעיל, ולכן תיקנו

בהשגה ודבקות מעין מה שטעם וראה בבית המקדש, דהא כל ענין בית המקדש היה לשנות ולרומם את כל מהלך חיי האדם ומחשבתו והרגשותיו. והיינו שהיתה כל תפילתו ועבודתו את ה' תחת השראת קדושת בית המקדש, מה שאין כן לאחר החורבן שצריך בתפילתו לבד לעורר בנפשו מעין קדושת בית המקדש, וכמבואר להלן.

לב. וכמו שאמר מרן הבעש"ט זי"ע: כאשר מתחיל האדם להתפלל, מיד כשאומר אדנ"י שפתי תפתח השכינה מתלבשת בו ומדברת הדיבורים, וכשיהיה לו האמונה שהשכינה מדברת אלו הדיבורים בודאי תפול עליו אימה ויראה וכו'.

הביטו אל צור חצבתם

לו

בית המקדש ובוזה תרומם התפילה את האדם למצב נעלה של גילוי אור השכינה, וצריך האדם להתבונן בזה כשנכנס ובא להתפלל בבית מקדש מעט הרי הוא בא עכשיו לעמוד לפני ה' כבחי' העלייה לרגל בזמן שבית המקדש היה קיים, ועכשיו הוא פועל מעין ענין התאחדות הנשמות להתכלל בשורשם לעורר השראת השכינה, ואם ח"ו אחד מן הציבור אינו מהלך בבית אלוקים ברגש ומזלזל בקדושת בית הכנסת וקדושת הציבור גורם בזה לפגם גדול שהרי הוא פוגם באחדות הנשמות ומעכב גילוי השכינה, ואינו מקלקל רק לעצמו כי אם לכלל הציבור, כי כל ישראל ערבים זה לזה ובפרט בעת התפילה כמבואר ל"ד.

ישראל אשר היא השכינה הקדושה, והוא כעין בקשה והתנצלות מן האדם שאומר לפני השי"ת, אני איני יכול לדבר לפניך כראוי כי הלא לא זכיתי להיות בפועל בבית המקדש, לכן אבקש ממך שתהיה בעזרי לפתוח את שפתי כראוי ובוזה תוכלל תפילתי עם תפילת כל ישראל די בכל אתר, ועי"ז אזכה לעורר בנפשי קדושת בית המקדש והשראת השכינה, אשר היא עיקרה ותכליתה של תפילה כמבואר ל"ג.

חשיבות התפילה בציבור ובבית הכנסת דווקא

ומזה נבין גודל חשיבות ונחיצות ענין התפילה בציבור ובבית הכנסת, כי בזה אנו גורמים ייחוד כעין קדושת

לג. וכמו שכתב הנפש החיים שהבאנו מדבריו לעיל, בהמשך דבריו שם: לכן קבעו אנשי כנה"ג לומר קודם התחלת תפלת העמידה הפסוק אדנ"י שפתי תפתח, כי מי שזוכה למדרגה זו בעת התפלה הרי מהתקשרות המחשבה זו יוכל להיות גופו כאבן דומם וכאלם לא יפתח פיו, רק שהוא ית' יפתח שפתי לדבר לפני תיבות התפלה, ולכן אמר שם אדנ"י דוקא שהוא סוד כנסת ישראל הנ"ל, עכל"ק.

לד. ובוזה יבוארו דבריו הנוראים של המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל אבות פ"ה) בענין הדיבורים בטלים בשעת התפילה, וזל"ק: ולא נצחה הרוח את עמוד העשן, הענין הוא, כי בית המקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש של מעלה, וכשהקיסור עשן עולה לבית המקדש של מעלה נתקבל ברעוא קדם קודשא בריך הוא, ומזה בא השפע לכל העולמות, אבל כשהרוח היה מפזר את העשן לא עלה למעלה וזהו הנס. וכת"ב (יחזקאל יא, טו) ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (מגילה כט א), ובודאי שכל בית הכנסת ובית המדרש מכוון כנגד בית הכנסת ובית המדרש של מעלה והתפילות עולין למעלה לבית הכנסת ולבית המדרש של מעלה, לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך אי אפשר לדבר עמך רק אדבר חפצי ובוזה הוא דוחק רגלי השכינה חס ושלום. ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפילתן,

הביטו אל צור הצבתם

יעקב משכנותיך ישראל' (במדבר כד, ה), כי בפסוק זה מרומז שני הבחינות שבעבודתם של ישראל ובהתאחדות נשמותיהם, 'אוהליך יעקב' הוא בחי' אוהל פרטי שיש לכל אחד ואחד שהוא ענין ביתו ופעולתו הפרטית [ובזה נאמר 'יעקב' שהוא בחי' קטנות כנודע], 'משכנותיך ישראל' הוא ענין משכן אחד המאחד את כל נשמות ישראל בצלו והוא ענין המשכן ובית המקדש [ונאמר בזה 'ישראל' בחי' גדלות].

והענין בזה כי בשעת הגדלות כשעלו כל ישראל לרגל וראו עין בעין את אור השכינה בבחי' משכנותיך ישראל הגם שהוא דבר נפלא ועצום אבל אין בו חידוש, כי בוודאי כשעולים כל ישראל לרגל והשי"ת מגלה אהבתו להם בגילוי גמור אזי הם במדרגה גבוהה ופשיטא שנעשים מרכבה לשכינה, אבל מה שהם 'אוהליך יעקב' הוא חידוש נפלא, שאע"פ שהם בכיתם ואוהלים ועוסקים בחריש ובקציר יכולים הם להמשיך את מדרגת המשכן ובחי' ישראל בכל מצב וזמן, ואף בזמן הגלות יכולים להתקשר ע"י התפילה

ולכן נראה אשר מטבע התפילה שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה הוא בלשון רבים, כגון 'אהבת עולם אהבתנו' וכן 'אלוקינו ואלוקי אבותינו' 'סלח לנו' וכל תפילת שמו"ע, כי עיקר ענין התפילה הוא מצד אחדות נשמות ישראל בבחי' עליה לרגל. וכשמתפלל אדם באופן זה הרי הוא באמת מקושר לשורשו מראשית הבריאה שהוא אדם הראשון אשר בו היו מושרשים כל נשמות ישראל והוא השיג את שורש החכמה בבחינת מקור נשמות ישראל כמבואר לעיל, ומתפלל הוא בכח הרבים בשם כל נשמות ישראל מעולם ועד עולם, ומאחד ומקשר את כל הזמנים בייחוד אחד בשורשם, והוא דבר נפלא ונורא אשר אם יתבונן בו האדם יפול עליו אימתה ופחד וביטול עצום אל שורש'יה.

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל

ולזה כתבו הראשונים (ראה אורחות חיים ח"א הל' ציצית; דרכי משה א"ח סי' ו בשם הכלבו) להתחיל סדר התפילה באמירת הפסוק 'מה טובו אוהליך

גם כן יוכל להיות שלא תקובל חס ושלום תפילתם בעוון האחרים, עכל"ק. ולפי המבואר יובן היטב מדוע הוא מעכב גם בעד שאר המתפללין, כי מה שבית מקדש מעט יכול לפעול כמו בית המקדש שלמעלה הוא רק בכח תפילת הציבור המעוררת השראת השכינה, ואם אחד מעכב בזה נמצא הוא מזיק גם לשאר הציבור שאין יכולים להמשיך השראת השכינה כראוי.

לה. וכלשון אשר הבאנו מדברי נפש החיים זי"ע בהערה לעיל.

שהשכינה עולם הדיבור מדברת והוא שושבינא לה, צוהר שתצא בבהירות, ולעשות נחת רוח ליוצרו, וצריך אמונה גדולה לזה דהשכינה נקראת אמונת אומן, עכל"ק.

והיינו שבכל תיבה ותיבה מתיבות התפילה יש אוצרות ואורות נשגבים מאד, והיינו כיון שאנשי כנסת הגדולה תיקנה אזי בכל פעם שמוציא מפיו תיבות התפילה הוא מעורר בזה שפתי ישנים של חז"ל הקדושים, ובאמת כאנשי כנה"ג תיקנו את התפילות היו בזה כעין שליחים של כל כלל ישראל לתקן דיבורי תפילה שיעמדו לישראל מעתה ועד עולם, וכמו כן תיקנו להדיא להתפלל תפילה זה בציבור דווקא, לכן דווקא באופן שיקיים תקנתם יוכל לעורר כוח נפלא זה הגנוז בתיבות התפילה, שהוא באמת אור השכינה הקדושה הגנוז בתפילה, ומתעורר דווקא בכוח הרבים ובכחי אחדות נשמות ישראל כמבואר ל"ז.

לכח הרבים כנ"ל ובזה זוכים להשראת השכינה ל"ו.

צוהר תעשה לתיבה - אורות הגנוזים בתיבות התפילה

וידועים דברי הבעש"ט זי"ע שצריך להאיר את תיבות התפילה, כמ"ש בספר צוואת הריב"ש וזה לשונו: צוהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה וגו', ריב"ש ע"ה אמר צוהר תעשה לתיבה, שתהיה התיבה שאדם מדבר בתורה ובתפילה מצהיר, כי יש בכל אות עולמות ונשמות ואלהות, ועולים ומתקשרים ומתיחדים זה עם זה עם אלהות, ואחר כך מתיחדים ומתקשרים יחד האותיות ונעשה תיבה, ואחר כך מתיחדים יחודים אמיתיים באלהות, וצריך האדם לכלול נשמתו בכל בחינה ובחינה מהנזכר ואז מתיחדים כל העולמות כאחד ועולים ונעשה שמחה ותענוג גדול עד אין שיעור וכו', וצריך לשמוע בכל תיבה מה שאומר,

ל"ו. וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין קה, ב) בפירוש שברכת בלעם 'מה טובו אוהליך יעקב' כוונתה על קיום בתי כנסיות ובתי מדרשות, וברכת 'משכנותיך ישראל' כוונתה על השראת השכינה, והיינו שעניינם אחד הוא, אבל מה שנעשה בזמן הגדלות במשכן וביהמ"ק נעשה בזמן הקטנות והגלות בבתי כנסיות ובתי מדרשות, וראה בגמרא שם שרק ברכה זו נתקיימה ואכמ"ל.

ל"ז. ובוודאי היה טוב ונכון אם היו יכולים לקבץ את כל ישראל אשר בכל עיר ועיר למקום תפילה אחד, ואכן כן היה המנהג רבות בשנים שהיה בעיקר בית תפילה אחד לכל אנשי העיר, אבל בכל אופן שהוא בעשרה שכינתא שריא ובכוח עשרה מישראל מעורר את כח אחדות הנשמות וגילוי השכינה.

הביטו אל צור הצבתם

התוקף ולדעת ולהאמין בכל לב
 בחשיבות עבודתנו ותפילותינו ולקבל
 עול מלכות שמים באהבה ובשמחה,
 ואזי מתגלה 'אהבת כלולותיך' בסוד
 אחדות נשמות כנסת ישראל ביתר
 שאת, שהרי אנו נמצאים במדבר בארץ
 לא זרועה והולכים אחר השי"ת
 במסירות נפש גדולה ומייחדים שמו
 בבתי כנסיות ובבתי מדרשות,
 וממליכים את השי"ת בכל הרואה
 לגלות כי לית אתר פנוי מיניה בכל
 העולם ממש.

ה.

בזמן הגלות אפשר לזכות למעלה וקירבה יתירה בעבודת התפילה

וזהו באמת תכלית ומהות ענין
 התפילה, לעורר אהבה הישנה
 בין קוב"ה ושכינתיה ולגרום יחוד
 ולהמשיך אור ושפע אלוקי לכל
 העולמות, והיא עבודה רבה אשר באה
 ביגיעה גדולה ובפרט בעת הגלות
 והריחוק שיש הסתר פנים נורא מאד,
 אבל אדרבה דווקא מי שמשיג בדעתו
 בעת הגלות והחושך את גודל האהבה
 והקירבה שיש להקב"ה עם כנסת
 ישראל ופועל ומעורר לזה זוכה
 לקירבה גדולה וחשיבות עצומה
 בשמים.

שְׁהָרִי בזמן שאהבה זו ניכרת וגלויה
 אין בה שום חידוש ופשיטא
 שהבא אל בית המקדש נהפך לאיש
 נעלה ומתמלא באהבת ה' וביראתו,
 אבל אם בזמן שיש הסתר פנים ואין

בזמן הגלות אנו בבחינת יוסף הצדיק וצריך לעמוד בנסיונות באמונה גדולה

והנה בזמן הגלות כלל ישראל הם
 בבחי' יוסף הצדיק ועניינו, כי
 ירד ירדנו למקום החושך והמיתה
 וגלינו מארצנו, ואין אנחנו יכולים
 לעלות ולראות ולהשתחוות בבית
 הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו,
 וצריכים אנו עכשיו לברר את ניצוצות
 הקדושה ולגלות מלכות שמים בכל
 המקומות הרחוקים, וזה מעלת
 התפילה בימי הגלות בבחי' 'בכל
 הרואה' כמו שהיה במשכן שילה, כי
 יש בכוחנו להמשיך אור השכינה
 וייחודה הגם שאין אנו נמצאים
 בירושלים ובית המקדש. והיינו
 שבסדר זמני העולם היה זמן הבית
 בכללות כמו בחי' יהודה ודוד המלך
 ושאבנו שם השפעות נפלאות של
 קדושה אשר מאירים לנו לכל זמן
 הגלות שבו אנו בכללות בבחי' יוסף
 ועבודתנו היא כדוגמת ענין משכן
 שילה כמבואר.

אמנם צריכים אנו להתאזר במידת
 יוסף הצדיק בהיותו בארץ
 מצרים שלא נפל ברוחו ועמד בעוז
 ותעצומות בכל הנסיונות, וכן אנו
 שנתרחקנו מעל אדמתנו ומעל שולחן
 אבינו שבשמים כדברי חז"ל (ברכות ד,
 א) ואנו במקום חושך וצלמות עם
 נסיונות קשים ברוחניות ובגשמיות
 ואין אנו זוכים לראות גילוי שכינה
 בפועל ממש, אבל יש להתחזק בכל

הביטו אל צור חצבתם

מא

בא על מציאות של הסתר פנים, שהרי נאמר שם (כ-כא) 'הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך וגו'. השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו, ופירש רש"י שם: כאן נתבשרו שעתידין לחטוא, ושכינה אומרת להם 'כי לא אעלה בקרבך'. והרי לך שהפסוקים שם מדברים על זמן של חטא והסתר פנים אשר אין אלוקים בקרבנו והוא מסתיר פניו מאיתנו, ומדוע דווקא כאן נתגלה שורש מצות התפילה^{לח}.

בעת סילוק שכינה יש מעלה גדולה בענין התפילה

ותשובתו בצידו כי הן הן הדברים שביארנו לעיל שיש מעלה גדולה בענין התפילה דווקא בזמן הגלות, וכדחזינן שתיקון התפילה וסדריה נעשו בעיקר אחר חורבן ביהמ"ק, שדווקא בזמן שיש סילוק שכינה ואין לנו בית המקדש וכל ההנהגה העליונה הוא רק בבחי' 'הנה אנכי שולח מלאך לפניך^{לט}, מוטל על שכמנו לברר כי מלא כל הארץ כבודו,

נראה התגלות השכינה הוא עמל מידי יום ביומו בעת התפילה לגלות אהבה זו ולהתדבק בקונו ואינו מתיימש מן החושך והריחוק החיצוני, זוכה בזה לקירבה ודבקות פנימיים באופן נעלה מאד וזוכה להיות בעצמו משכן לשכינה בבחי' לב ירושלים.

ביאור דברי הרמב"ם בענין מצות עשה להתפלל בכל יום

ובזה יבואר דבר פלא שמצינו בלשון הרמב"ם, כי הנה ידועים דברי הרמב"ם שמצות עשה מן התורה להתפלל בכל יום, וזה לשונו בתחילת הלכות תפילה: מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, עכ"ל.

והנה הפסוק שממנו למד הרמב"ם מצות תפילה הוא בפרשת משפטים שנאמר שם 'ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך וגו'^(שמות כג, כה), ואם נתבונן נראה שפסוק זה

לח. ובאמת הקשו על הרמב"ם אמאי לא הביא פסוקים אחרים כגון 'ולעבדו בכל לבבכם' אשר ממנו דרשו בספרי 'ולעבדו זו תפילה', ואכן הסמ"ג (מ"ע יט) הביא פסוק זה ודלא כהרמב"ם, ועיין בכסף משנה על אתר בביאור הדבר. ובוודאי יש דברים בגו שנקט הרמב"ם מצות תפילה דווקא מפסוק זה.

לט. כמו שכתב רש"י שם על לשון הכתוב 'כי שמי בקרבו': מחובר לראש המקרא, השמר מפניו כי שמי משותף בו, ורבותינו אמרו זה מטטרו"ן ששמו כשם רבו, מטטרו"ן בגימטריא שד"י, ע"כ. וכתבו המקובלים (הרמ"ק בפרדס רימונים שער ט"ז פ"ד

הביטו אל צור חצבתם

בסוד 'כנסת ישראל', היא השכינה הקדושה אשר כלל ישראל הם איבריה, ובתפילה עולים כלל ישראל אל שורשם לשאוב אור גדול ממקור החיים כמו שהיה בזמן בית המקדש בעליה לרגל, ובזמן הגלות התפילה היא כבחי' משכן שילה ועבודת יוסף הצדיק שעניינו לברר בכל הרואה דלית אתר פנוי מיניה ומלוא כל הארץ כבודו, וע"י התפילה בכוח הרבים ובכתי כנסיות זוכים אף בזמן הגלות לגלות שורש הנשמה ואור השכינה, ולברר את הניצוה"ק ולגלות אור האלוקי הנמצא בכל מקום.

ואף שנראה שאנו מרוחקים מאד ואין בנו השראת השכינה כבר נאמר (תהלים קלט, ז) 'אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח', ואומר (שם, יב) 'גם חושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה', ואם יתאמץ האדם לשבור כל המחיצות ויעבוד עבודה אמיתית עבודה שבלב זו תפילה, יזכה לבוא לשורש נשמתו מקור החיים ויאיר בו אור השכינה ביתר שאת, וכמבואר לעיל⁶.

והעולה מכל הדברים שענין התפילה היא חיבור הנשמה על שורשה והתכללות עם כל הנשמות

ואילך, וכן האר"ז"ל בהרבה מקומות) שבימי הגלות והחול ההנהגה העליונה מתלבשת במלאך מט"ט הנקרא עבד ושפחה דמטרוניתא ופועלת על ידו, והיינו שיש הסתר פנים בימי הגלות וההנהגה ע"י מט"ט כמו שנרמז בפסוק שם, ודווקא משם למדו את שורש מצות התפילה.

מ. ומעין מה שכתב האר"י ז"ל שקודם חורבן בית המקדש כמעט לא היו צריכים להתפלל (פע"ח שער התפילה פ"ז), וז"ל: והטעם הוא, כי קודם שחרב בית המקדש לא היה פירוד בין זעיר ונוקבא, ותמיד היו פנים בפנים כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם וכמ"ש אצלנו במקומו. ואמנם אחר שנחרב בית המקדש בעונותינו נסתלקו המוחין מזו"ג, ולכן אנו צריכין להתפלל תמיד בכל יום כדי להחזיר למקומן את המוחין כדי שיזדווגו זו"ג. אבל קודם שנחרב היו זו"ג פב"פ זיווגיהו לא פסיק וכמעט שלא היינו צריכין להתפלל, כי לא היה בהם חסרון ולא היו צריכין אל תפילתנו כדי להמשיך מוחין לזו"ג לזווגם פב"פ, כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם, עכל"ק, והדברים נוראים ונפלאים.